ÑAPA

Weekendbijlage van dagblad Amigoe

zaterdag 21 september 2013

REPORTAGE
Internationale wielerbaan in Damacor 3

INTERVIEW
Meer zorg, tijd en aandacht voor het gezin 5

BUSINESS
'Overleven in sneller wordende maatschappij' 11

Smithsonian actief op Curaçao

Onderzoek op grote diepte

De redelijk behouden staat van het Curaçaose rif in vergelijking met de regio en de uitzonderlijk goede staat van het rif van Oostpunt, maakt Curaçao aantrekkelijk voor onderzoek op het gebied van marienbiologie. Dit bleek vorige maand wel toen maar liefst 14 onderzoekers van de gerenommeerde Smithsonian Institution op Curaçao neerstreken.

Nancy Knowlton (links) onderzoekt een van de platen die weer naar de oppervlakte zijn gebracht. Op de foto links daalt zij af in de Curasub.

Tekst: Marija Stojanovic Foto's: Ken Wong

De aantrekkingskracht van Curaçao als onderzoekscentrum wordt vergroot door de aanwezige expertise van Carmabi, hun talrijke gastonderzoekers en lopende onderzoeken, de aanwezigheid van de Secore Foundation (Sexual Coral Reconstruction) bij het Sea Aquarium, de mogelijkheid om op grote diepten onderzoek te verrichten met de Curasub van Substation Curaçao, en het lopende onderzoek van de Amerikaanse wetenschappers van de Smithsonian Institution.

Het Smithsonian-instituut is om bovengenoemde redenen voornemens om Curaçao in hun wereldwijde marien-observatienetwerk voor biodiversiteit op te nemen. "Zelfs de minder behouden riffen op Curaçao zijn in vergelijking met andere riffen binnen het Caribisch gebied nog in goede staat. Het eiland leent zich bij uitstek voor onderzoek, juist om de goede gesteldheid. Het degradatieproces van riffen elders, is immers in kaart gebracht en het afstervingsproces is bekend. Het is juist interessant om te kijken waar het goed gaat", zegt Lee Weigt, directeur van de Laboratories of Analytical Biology van het Smithsonian met enthousiasme. Hij verwijst in dit kader ook naar de aanwezige faciliteiten op het eiland.

De Curasub wordt nu al geruime tijd door Smithsonian-wetenschappers actief ingezet in marien-wetenschappelijk onderzoek. Het lopende Smithsonian-onderzoeksproject is het Deep Reef Observation Project (DROP). Om de uitleg wat drop in de Nederlandse taal betekent en hoe dol men daar op is, moet de wetenschapper enorm lachen. Weigt: "Nou, in dit geval heeft het te maken met het 'droppen' ofwel afdalen naar diepten die buiten het bereik van duikers liggen, maar minder diep dan de doorsnee onderzeeër. Daar liggen namelijk riffen van een hoog productief gehalte aan ecosystemen dat door de wetenschap vrijwel niet onderzocht is."

Vandaar dat er binnen dit project dankbaar gebruik wordt gemaakt van de Curasub, die gewoonlijk als toeristische attractie wordt ingezet.

Lee Weigt houdt een kastje vast waarmee de ARMS worden afgezonken. Dit is ontwikkeld in samenwerking met piloten van de Curasub. Eronder een van de ARMS die bestaat uit een aantal platen van PVC.

Ontdekkingen

De wetenschappers hebben het afgelopen jaar binnen het DROP-project, meerdere malen onbekende vissoorten ontdekt die met de flexibele arm van de Curasub worden opgezogen en verzameld.
Het gebeurt regelmatig dat soms ook onopzettelijk andere vissoorten het wateroppervlak halen. Zo werd onlangs een minuscuul slijmvisvormig visje, ontdekt. Het visje, dat op een diepte van ongeveer 160 meter werd opgezogen, heeft een afmeting van ongeveer 2 centimeter en kreeg de naam 'Haptoclinus Dropi' mee.

DNA-onderzoek

De aangetroffen exemplaren worden vervolgens naar de Verenigde Staten verscheept waarop de taxonomie wordt bepaald. Dit kan soms gezien het grote aantal verzamelde exemplaren, maanden duren. "Het geeft soms zeer verrassende resultaten waarbij men er in het verleden weleens van uitging dat het om een bepaalde vissoort zou gaan, om dan vervolgens middels DNA-onderzoek tot de ontdekking te komen dat het een compleet nieuwe soort betreft. Het feit dat het dus lang kan duren voordat bekend wordt om welke soort het gaat, of dat het een compleet nieuwe betreft, is natuurlijk ook vanwege de DNA-analyse die wat tijd vergt. We hebben inmiddels tussen de 15 en 25 nieuwe soorten ontdekt", aldus Weigt.
Over de preservering van de verzamelde exemplaren voor vervoer naar de VS, zegt Weigt dat de methode om de verzamelde exemplaren in zeewater in te vriezen, zich als 'bijzonder goed' heeft bewezen. Eenmaal ontdooid en onderzocht, worden de exemplaren vervolgens in formaldehyde bewaard. "Dat is zo geweldig, er zijn in de lokale wateren soorten aangetroffen die wij slechts van het Smithsonian-museum kenden als uitgedroogde exemplaren."
De wetenschapper roemt de lokale samenwerking. "De samenwerking met het lokale team en de piloten van de Curasub, is zo goed dat wij telkens als we op het eiland zijn, het als een verrijking van ons eigen team ervaren. De jongens denken bijvoorbeeld mee hoe het materiaal aangepast kan worden om bepaalde proeven met de sub uit te kunnen voeren en geven actief tips waar men bepaalde riffen aan kan treffen die passen bij het onderzoek", aldus Weigt.
Hij geeft aan dat het Smithsonian-team behalve op logistieke ondersteuning, ook kan rekenen op opslagruimte en toegang heeft tot een nieuwe laboratorium van het Sea Aquarium. "De aanwezigheid van de uitstekende faciliteiten, maakt het onderzoek gemakkelijker en prettiger. Sowieso is het onderzoek op het eiland prettig, aangezien men hier het hele jaar door in shorts kan werken", lacht Weigt.

ARMS

Het Smithsonian-team heeft een jaar geleden 12 zogenoemde Autonomous Reef Monitoring Structures (ARMS) in de wateren van Curaçao geplaatst en onlangs weer verwijderd. Het betreft hierbij structuren die uit een opeenstapeling van 10 pvc-platen bestaan en die voor onderzoek naar de biodiversiteit van het koraalrif worden ingezet. De ARMS-structuren worden langere tijd in zee achtergelaten waarop zich gaandeweg organisch materiaal verzameld. Het aanwezige materiaal en de organismen worden vervolgens nauwkeurig gefotografeerd en geanalyseerd. ARMS-structuren worden wereldwijd ingezet op diepten tussen de 10 en 20 meter.

Curasub

De Smithsonian-wetenschappers hebben dankzij de beschikking over de Curasub, vorig jaar voor het eerst deze platen op Curaçao ook op grotere dieptes ingezet. De 12 ARMS-platen werden toen op 10, 60, 100 en tussen de 200 en 240 meter geplaatst. De platen zijn ongeveer een maand geleden verzameld met een team van in totaal 14 Smithsonian-wetenschappers die speciaal hiervoor naar het eiland afreisden.
"Het enthousiasme voor het project nam onder de wetenschappers zodanig toe, dat we in ongeveer drie weken tijd, meteen 36 nieuwe hebben geplaatst. Dit omdat we duidelijk hebben kunnen vaststellen dat de ARMS op grotere diepten meer tijd nodig hebben. Dit omdat de organismen op grotere dieptes er wat langer over doen voordat ze zich op de platen nestelen. In ondiep water ziet men doorgaans al vrij snel resultaat/wildgroei van allerlei organismen", weet Weigt. Na twee jaar worden de ARMS op diepte weer naarboven gehaald.

Het Smithsonian-onderzoeksteam op het eiland bestond vorige maand uit tal van gerenommeerde wetenschappers. Weigt laat weten dat onder anderen ook Harilaos Lessios, verbonden aan het Smithsonian Tropical Research Institute in Panama, voor het eerst op het eiland was. Bioloog Lessios heeft in 1984 als eerste een epidemie onder zeeappels ontdekt, die de gehele populatie van de Atlantische Oceaan en het Caribisch gebied bijna uit wist te roeien. "Dankzij hem is dit in kaart gebracht", zegt Weigt.
Ook Carole Baldwin, de researchzoöloge en Nancy Knowlton, de Sant Chair Smithsonian Marine Science, waren op Curaçao. Laatstgenoemde is de echtgenote van prof. dr. Jeremy Jackson, die jarenlang als hoofdwetenschapper verbonden was aan het bovengenoemde onderzoekscentrum in Panama en nu emeritus is. Jackson heeft onlangs de voorlopige data van een twee jaar durende onafhankelijke studie gepresenteerd die als de grootste koraalstudie ooit wordt omschreven. Deze studie, uitgevoerd door 78 onderzoekers uit 34 Caribische landen, vat de informatie uit meer dan 35.000 losse studies samen uit de periode van 1969 tot 2012. Uit de data blijkt dat de riffen van Bonaire en Curaçao (het rif van Oostpunt) tot de top drie van behouden riffen - succesverhalen dus - behoren binnen het Caribisch gebied.
Behalve dat het Smithsonian-onderzoeksteam voor research Curaçao heeft bezocht, is ook Kirk Johnson, de directeur van het Smithsonian National Museum of Natural History in Washington (DC) vorige maand op het eiland geweest. Johnson beheert het museum dat maar liefst 126 miljoen items telt. Hij kwam speciaal voor de aankondiging om Curaçao in het wereldwijde 'marien-biodiversiteitsnetwerk van monitoringsites' op te nemen.

De samenwerking tussen Smithsonian en het eiland op dit vlak, werd ook door de nieuwe Amerikaanse consul, Jim Moore, gepromoot die speciaal hiervoor een netwerkbijeenkomst organiseerde. Hierbij kregen onder anderen lokale natuurbelangengroepen en wetenschappers zoals die van Carmabi, de gelegenheid om van gedachten te wisselen. Het monitoringsnetwerk zal een langetermijnproject behelzen waarbinnen standaarden ontwikkeld zullen worden voor de meting van biologische verandering van kustgebieden. Het project werd door een schenking van 10 miljoen dollar door filantroop Michael Tennenbaum, senior managing partner van Tennenbaum Capital Partners, ingegeven. Door verschillende locaties door biologen, ecologen en antropologen te laten monitoren, wil men middels DNA-onderzoek een beter inzicht krijgen in de effecten voor de marien-biodiversiteit. Hierbij worden de effecten van klimaatverandering, lokale menselijke activiteiten, verzuring van de zee en het rijzen van de zeespiegel bestudeerd.

Organisme dat zich na een jaar onder water op een plaat heeft verzameld.

ÑAPA 2013
Nr. 36

INHOUD

Onderzoek op grote diepte 1
King of the Pitch 2
Internationale wielerbaan in Damacor 3
Gezondheid 4
'Overdreven moedercultus op Curaçao' 5
Cultuur 6
Literatuur 7
Varia Puzzels 8
Eten & drinken 9
Business Columns 10
'Overleven in steeds sneller wordende maatschappij 11
Business Rubrieken 12

Colofon

BLADMANAGER
Linda van Eekeres

EINDREDACTEUR
Hans Vaders

ADVERTENTIES
Marloes Tak

VORMGEVING
Wendela Ataliede
Linda van Eekeres
Sarah Kuiper
Oscar Vanegas

Aan deze Ñapa werkten mee:
Ingemara Bak
Marja Berk
Monique Casimiri
Odette Doest
Verele Ghering
Lennart Huijsen
Erik van Kampen
Brede Kristensen
Shakti-Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Wouter Mol
Milangela Plaate
Nelly Rosa
Edsel Sambo
Marcel Truyens
May Voges
Miriam de Windt
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Uitgelicht

King of the Pitch

Een groep enthousiaste kinderen deed vorige week zaterdag mee aan de King of the Pitch, een 3-tegen-3 voetbaltoernooi. United Soccer Fitness (USF) organiseerde dit evenement dat begon met een clinic voor iedereen, ook niet-deelnemers, op het veld van CVV Willemstad. Tot King of the Pitch werd Zain Virginia gekroond. Daarnaast waren er winnende teams. Winnaar tot 7 jaar: Quick 60, met Ryan Agatha, Jordan Sluis, Jaymor Ramos, Giorney Krips en Uani; tot 9 jaar: Fast 5, met Reuel Martina, Keaton Bouwland, Zain Virginia, Justin Phelipa en Christen Daalnoot; tot 11 jaar: Excellence United, met Reuel Martina, Tishon Lindeborg, Yesias Ignacius, Melbourne Marques, Joshua Rosaria en Daven de Palm; tot 13 jaar: Pelotastars, met Jared Tyrol, Christopher Thuis, Dave de Castro, Joshua Kabel en Yassar Pardon-Christopher.

Foto van de week

Kapers op de kust in de vijver van Jan van Zon en Tineke in Weto. Hond Roxy, van Karen, Maaike en Menno die ook op hun terrein wonen, scheurt wel vijf keer per dag met een aanloopplons de vijver in. Dan zwemt hij door het diepste gedeelte rondjes en komt er met een hoop kroost op z'n kop uit.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

'Teek-away'

Monique Casimiri

Ik heb een gat in de markt gevonden en dat wil ik wel met u delen, mits ik straks mee mag dingen in de winst. Ik zal u later mijn voorwaarden doorgeven.
Een wijdverspreid probleem op het eiland zijn toch wel teken. Oftewel de karpatten. Menig hond heeft er last van.

Van kleine kriebelachtige spinnetjes tot grote volgezogen bloedteken. Om uw hond tekenvrij te krijgen zijn er allerlei dure middeltjes te verkrijgen bij dierenartsen en pet-shops. Ook uw tuin moet behandeld worden en dan nog is dit geen garantie. Immers, de teken houden zich niet aan erfafscheidingen en kruipen vrolijk van de buurhond, door uw tuin weer op uw eigen lobbes. De hond iedere keer schoonmaken is een must, maar ook een vies werkje. En daar ligt de kans.

Een teek-away. Op afspraak kunt u uw hond brengen bij de teek-away. Daar wordt de hond tekenvrij gemaakt. U kunt erop wachten, of uw hond na een half uurtje ophalen. De tien-ritten-kaart is optioneel, maar uiteraard voordeliger. En hoewel we allemaal hopen er na een poos vanaf te zijn, bieden we ook een jaarabonnement aan. De hond wordt uiteraard persoonlijk behandeld, hij krijgt een tekenbad, waarna hij vijf minuten mag wachten in de daarvoor bestemde wachtruimte. Uiteraard voorzien van vers water en een uitloopveldje. Na vijf minuten wordt de hond weer naar binnen gebracht waar de teken die er nog opzitten met een pincet worden verwijderd. Mocht dit een kleine bloeding tot gevolg hebben, dan tekent u daarvoor, dat is geheel op eigen risico, maar niet gevaarlijk. Mocht uw hond echter de behandelaar bijten, met een bloeding tot gevolg, dan tekent u daarvoor, dat is ook uw risico, dan wordt dat in rekening gebracht. Een muilkorf is de volgende keer dan wel een vereiste. Bij herhaling kan het zijn dat wij genoodzaakt zijn om uw hond uit te sluiten van verdere behandelingen.

Een huis-aan-huis-service ligt nog in de planning. Dat is uiteraard duurder, alleen al de bus kost veel geld en de tijd die erin gaat zitten is ook niet goedkoop. Ik denk aan een kilometervergoeding vermenigvuldigd met het aantal teken dat er is, bovenop het basistarief. Mijn gage voor dit lumineuze idee is niet veel. Ik vraag 10 cent per teek. Graag af te rekenen in contanten. In Nederland ben ik al begonnen met mijn bedrijf en de eerste tien cent heb ik al te pakken. Die zijn verdiend aan de teek die achter de oren van mijn zoon zat. Opgelopen na een middagje rondlopen door een maïsveld.

Internationale wielerbaan in Damacor

Het is uniek voor Curaçao, het is uniek in het Caribische gebied. Curaçao heeft het eerste echte officieel door de Union Cycliste International erkende BMX global fietsparcours in Damacor.

Het parcours bestaat volledig uit zand dat geplet is door een wals. Het hele terrein wordt dagelijks met water bespoten en dan weer gewalst om de oppervlakte keihard, alsof het beton is, te maken.

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Een droom is werkelijkheid geworden voor Lucien Isenia, de initiatiefnemer voor de aanleg van dit parcours, waar in de toekomst Olympische en wereldkampioenen komen trainen, omdat het zonovergoten eiland alle mogelijkheden biedt aan de kampioenen in deze sport uit de hele wereld om zich hier voor te bereiden op de Olympische Spelen of voor andere grote kampioenschappen.

BMX of fietscross is een extreme sport en het is een Olympische sport sinds de Spelen van Peking in 2008. Het woord BMX staat voor Bicycle Motocross (de X staat dus voor cross). BMX ontstond eind jaren zestig aan de westkust van de Verenigde Staten. Het vindt zijn wortels in de motorcross, waar men met een motorfiets over zanderige en heuvelachtige terreinen rijdt.

BMX of fietscross, is als georganiseerde sport ontstaan in het begin van de jaren tachtig. De sport maakte tot medio jaren tachtig een enorme groei door. Thans is de sport ook razend populair op Curaçao en op de andere eilanden en er is een aantal parcours. De bekendste op Curaçao is bij Hasiento. Isenia is ook de initiatiefnemer geweest voor de aanleg van dat parcours en er zijn nu ook parcours in andere buurten.

Isenia is geboren en getogen op Curaçao en vanaf zijn 15e is hij een fanatiek BMX-racer. Vanaf het moment dat hij voor het eerst BMX-fietsers zag in een hofje in Dominguito was hij bezeten van deze sport. Zijn ouders waren niet enthousiast over zijn beslissing om de renpaardensport op te geven, hij was jockey, maar ze steunden hem toch om al zijn tijd te kunnen besteden aan deze wielersport. Nu het een Olympische sport is neemt de belangstelling voor de BMX-sport enorm toe. Op Curaçao zijn er het laatste jaar 200 fanatiekelingen bijgekomen die ook lid zijn van een club, onder meer bij de club de Generation Next, die door Isenia is opgericht. Met regelmaat worden er BMX-wedstrijden georganiseerd, die onder auspiciën van de UCI (Union Cycliste International) staan. Dat is het overkoepelend orgaan in de wielrensport. Als het terrein helemaal klaar is komen er afgevaardigden van deze organisatie om een 'stempel' te zetten waarmee het nieuwe parcours een officieel erkende baan is om wedstrijden te houden.

Isenia ging op zijn 18e naar Nederland waar hij een studie data en telecommunicatie volgde in Eindhoven. Vervolgens werkte hij jarenlang bij organisaties in de overheid en in 2006 kwam hij met zijn gezin terug naar Curaçao. Hier werkt hij in de IT-sector. Zijn passie voor BMX is altijd gebleven en ook in Nederland was hij een actief BMX-racer en deed hij mee aan nationale en internationale kampioenschappen. Hij deed zelfs vier keer mee aan wereldkampioenschappen. Veel BMX-racers met Curaçaose wortels doen het volgens Isenia op hoog niveau heel goed. "Als je bijvoorbeeld als vijfde bij de wereldkampioenschappen eindigt, dan is dat echt heel goed", aldus Isenia.

De sport wordt een extreme sport genoemd omdat deze niet ongevaarlijk is. Er worden hoge snelheden gehaald en soms vliegen de fietsers meters hoog door de lucht. De fietsers moeten dan ook shirts met lange mouwen aan, goede schoenen, handschoenen en een helm. Tegenwoordig zijn die helmen gesloten. "En dat is maar goed ook, want er zijn soms flinke valpartijen", zegt Isenia.

Isenia ziet het als een positieve ontwikkeling dat er zoveel jongeren geïnteresseerd zijn in de BMX-sport en hij denkt dat de sport nog meer aan populariteit gaat winnen, vooral nu dit professionele parcours er is. "De jongeren bouwen allerlei vaardigheden op, leren wat discipline is en ze ontwikkelen zich op fysiek gebied op een gezonde manier", meent Isenia. Er worden regelmatig wedstrijden georganiseerd en dan moeten er teams gevormd worden. "Die jongens en meisjes moeten dan echt zes keer per week trainen. Dat vraagt heel veel discipline en wilskracht, maar regel één is: school komt op de eerste plaats. Zonder studie kom je nergens. Ik eis ook van onze leden dat hun schoolzaken in orde zijn. Zo niet, dan kunnen ze gaan. Het is ook een kwestie van vertrouwen."

Al in de jaren 80 was de sport mondiaal breed georiënteerd en bracht Isenia naar veel plekken in het Caribische gebied, Amerika, Mexico, Colombia, Aruba. "We kwamen ook altijd thuis met prijzen. We zijn goed in deze sport. Ik kijk ook altijd op straat naar jongens en meisjes die op die BMX-fietsen kunstjes doen. Dan pik ik ze van de straat. Ik vraag ze of ze het leuk vinden om bij ons te komen fietsen. Dan gaan ze vooruit, ze leren veel tijdens de trainingen. Dikwijls gaat het ook beter op school, omdat ik erop hamer dat school het belangrijkste is. Onze jongens zijn stuk voor stuk goed. Ik ben heel trots op ze."

Het parcours is door een professioneel parcoursbouwer uit de Verenigde Staten aangelegd, Lance M. Maguire is zijn naam. Hij doet niets anders dan dit soort banen aanleggen en hij heeft ook dit parcours ontworpen en aangelegd. "Hij heeft alles zelf gedaan. De aanleg, het walsen en zijn zoon kwam dan om het fijne werk, de details af te werken", legt Isenia uit. Het parcours bestaat volledig uit zand dat geplet is door een wals. Het hele terrein wordt dagelijks met water bespoten en dan weer gewalst om de oppervlakte keihard, alsof het beton is, te maken. Het zand is zuiver zand vermengd met kalk. Het zand komt van Curaçao. Er is in totaal meer dan 13.000 kub zand gebruikt voor het hele parcours, inclusief de ophoging die nodig was tegen het wassende water bij heftige regens. Het parcours valt onder de stichting Global BMX. Er is voor deze naam gekozen omdat het woord 'global' volgens Isenia internationale allure uitstraalt en één van de redenen dat hij dit parcours wilde bouwen is om Curaçao wereldwijd op de kaart te zetten. "Het parcours is voor iedereen die de sport wil beoefenen op hoog niveau. Het is toch ongelofelijk dat wij nu zo'n parcours hebben. Als er wedstrijden worden georganiseerd komen die op de agenda van de UCI te staan en dat kan de hele wereld zien. Ik zie het als zeer positief voor de bekendheid van het eiland, de economie en voor de ontwikkeling van de jeugd. We hebben nu iets wat echt op niveau is. En als het in de wintermaanden in het noorden koud is kunnen de BMX-toppers hier komen trainen omdat het hier altijd warm is."

> Het is toch ongelofelijk dat wij nu zo'n parcours hebben

Dankzij de vele sponsors die allemaal enthousiast waren over het initiatief is het gehele project financieel haalbaar geworden. Isenia is de sponsors heel erg dankbaar.

Eerste evenement

Het eerste grote BMX-evenement van Global BMX wordt van 7 tot en met 12 oktober gehouden. Dit evenement heet 'Global BMX Open Race' en vindt plaats op het nieuwe BMX-parcours. 's Werelds snelste rijders zijn momenteel: bij de elite mannen: Corben Sharrah, Connor Fields, Rayon van der Biezen, Robin van de Kolk, Marc Willers, Liam Philips, Nicholas Long en Bary Nobels. Bij de jongens 16+ zijn dat Sean Gaian en Maliek Byndloss en bij de elite vrouwen: Laura Smulders, Sarah Walker, Alis Post, Carline Buchanan en Stefanie Hernandes.

Een aantal van deze kampioenen zal bij de opening aanwezig zijn en zeker bijdragen aan een geweldig weekend. Op 12 oktober zijn de pre-races en 13 oktober wordt de knaller volgens Isenia. Alle disciplines uit deze wielersport worden gereden. En publiek is natuurlijk welkom. "Publiek móet er komen", zegt Isenia. Hij heeft er zin in en kijkt er naar uit. Er moet echter nog heel veel werk verricht worden de komende twee weken en dan is er weer een droom werkelijkheid geworden, niet alleen voor Isenia, maar voor iedereen op het eiland. Curaçao heeft dan zijn eigen internationale wielerbaan op wereldniveau.

Wie op de hoogte wil worden gehouden van alle gebeurtenissen rond dit evenement, kan de pagina 'liken' van Global BMX Curaçao op Facebook. Meer informatie staat ook op: www.goglobalbmx.com

Wat is BMX'en?

BMX staat voor Bicycle Motorcross. Dat betekent dat je ermee kunt fietsen, zoals je op een motor kunt crossen. De BMX-fiets is een sportfiets waarmee je trucjes kunt doen. Dat kan hierop beter dan op een gewone fiets, door een aantal verschillen. Het frame en de wielen van de BMX-fiets zijn een stuk kleiner dan van een normale fiets. De BMX is ook een stuk lichter en steviger. Hierdoor is de fiets erg wendbaar. Je kunt er snellere bewegingen mee maken. Het zadel zit heel laag. Zo zit het niet in de weg als je trucjes doet. Het voorkomt ook dat je jezelf stoot als je een harde landing maakt. Aan de zijkanten van de wielen zitten steunen voor je voeten, die heten pegs. Daarop kan je staan om trucjes te doen. Omdat deze fiets speciaal is gemaakt om mee te sporten, is het geen veilige fiets om op straat mee te rijden. Er zit namelijk geen verlichting op en ook geen bel. Op een BMX-baan heb je dit niet nodig. Dan zit het alleen maar in de weg om trucjes te doen! Het is belangrijk om beschermers aan te doen als je gaat BMX'en. Er zijn beschermers voor knieën, ellebogen en polsen en een helm. BMX-racen kent een aantal varianten. Freestyle, Flatland, Dirt en Street zijn hier voorbeelden van. Deze varianten zijn echter creatieve individuele sporten zodat een puntensysteem niet haalbaar is; men kan niet uniform jureren. Tegenwoordig bestaat de sport uit zes disciplines met drie verschillende typen fietsen.

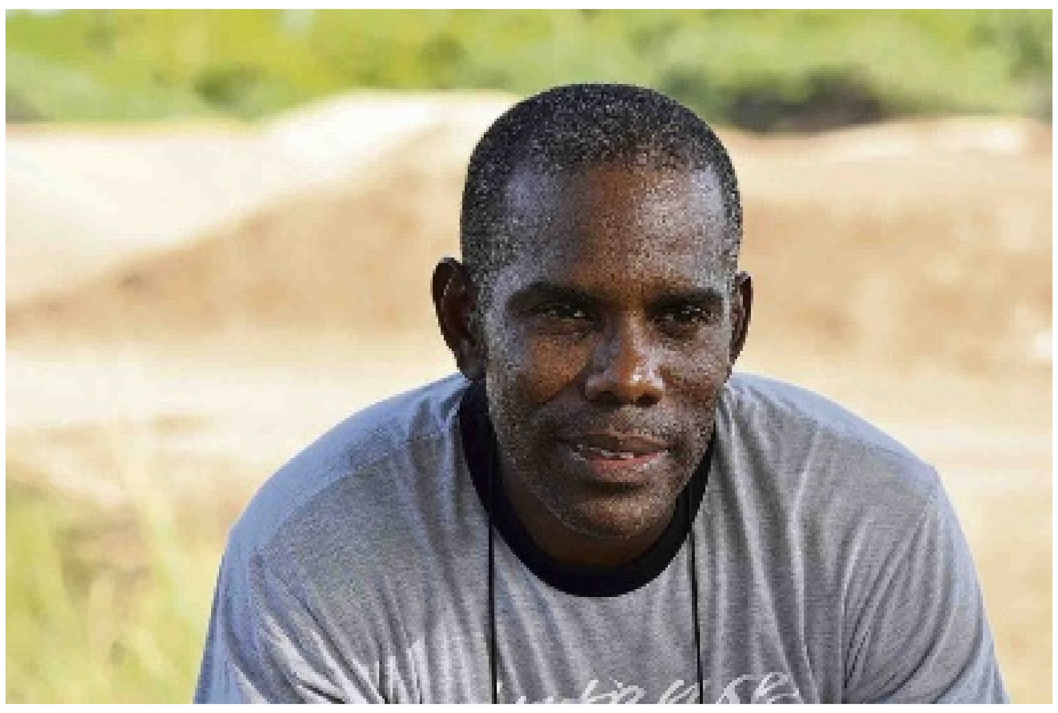

Lucien Isenia: "Het parcours is voor iedereen die de sport wil beoefenen op hoog niveau."

Medisch

Vragen over... de griepprik

Het is weer bijna oktober, de maand van de jaarlijkse griepprik. Daarom nogmaals vragen over de griepprik.

Tekst: Wouter Mol

Wat is de griepprik?
De griepprik is een vaccinatie, met daarin een cocktail van griepvirussen, die voor de komende periode worden verwacht. De injectie moet u hierdoor resistent maken tegen de meeste griepvirussen, maar geeft geen garantie dat er geen griep wordt gekregen.
De griepprik is er alleen voor de 'gewone' griep en dus niet voor de Mexicaanse griep. Vaccinatie voor de Mexicaanse griep wordt pas in november verwacht.

Wat is griep?
Griep wordt veroorzaakt door het griepvirus (influenzavirus) en komt in de wintermaanden voor. Kenmerkend voor griep is koorts, die binnen 12 uur kan oplopen tot 39 graden Celsius of hoger. Volledig herstel van griep duurt één tot drie weken. Elk jaar circuleren andere griepvirussen. Het ene virus maakt meer mensen ziek dan het andere. Behalve griep hebben veel mensen klachten die op griep lijken zoals hoesten en verkoudheid, maar door een ander virus veroorzaakt worden. De griepprik beschermt alleen tegen het griepvirus.

Voor wie is de griepprik?
De griepprik wordt aangeraden voor mensen met een verhoogd risico om complicaties te krijgen van een griepinfectie. Dit zijn:
- mensen van 65 jaar en ouder
- mensen met hartziekten en vaatziekten; dit zijn veelal mensen die een hartaanval gehad hebben, die hartklachten hebben zoals hartritmestoornissen, of mensen die een hartoperatie hebben ondergaan;
- mensen met longziekten zoals astma, chronische bronchitis of longemfyseem;
- mensen met diabetes (suikerziekte); niet alleen mensen die insuline spuiten, maar ook de mensen die tabletten met bloedsuikerverlagende middelen slikken of een dieet volgen;
- nierpatiënten; vooral als de nieren door een ziekte niet goed werken (dus niet bij niersteenen);
- mensen met weinig weerstand door andere ziekten of door een medische behandeling; bijvoorbeeld mensen die recent een beenmergtransplantatie hebben ondergaan, mensen die met HIV zijn geïnfecteerd, mensen met leukemie (bloedkanker) en mensen met kanker die chemotherapie of bestraling ondergaan.

Voor deze mensen is het belangrijk dat zij jaarlijks tussen half oktober en half november de griepprik halen. De griepprik maakt de kans om griep te krijgen veel kleiner. Als u toch griep krijgt, verloopt de ziekte meestal minder ernstig. Bovendien verkleint de griepprik de kans dat u complicaties krijgt zoals longontsteking of verergering van uw 'eigen' ziekte.

Waarom wordt niet iedereen gevaccineerd tegen griep?
Voor jonge, gezonde volwassenen vormt griep geen gevaar. Deze groep hoeft dan ook niet gevaccineerd te worden.

Ik ben zwanger, kan ik mij dan toch laten vaccineren?
Als u zwanger bent, is het krijgen van griep, en dan met name de complicaties die het gevolg kunnen zijn van griep, een risico voor moeder en kind. Daarom wordt vaccinatie vaak aanbevolen voor zwangere vrouwen, die tijdens het griepseizoen (december tot april) in het tweede of derde trimester van hun zwangerschap zijn (dus meer dan dertien weken zwanger). Als u tot de risicogroepen behoort, wordt vaccinatie aanbevolen ongeacht het stadium waarin de zwangerschap zich bevindt.
Alleen vrouwen in de eerste drie maanden van de zwangerschap kunnen beter even wachten met de prik.

Wanneer moet je de griepprik halen?
Wanneer u tot een risicogroep behoort, is het verstandig om elk najaar de griepprik te halen. De griepprik geeft pas na twee weken goede bescherming tegen de griep. Zorg daarom dat u de griepprik haalt voordat de griep uitbreekt. De beste tijd is eind oktober of begin november.

Kan ik als gevolg van vaccinatie griep krijgen?
Nee, vaccinatie vindt plaats met onderdelen van een geïnactiveerd (dood) virus. Omdat het vaccin pas twee tot drie weken na vaccinatie een optimale bescherming geeft kunt u in deze periode wel griep krijgen, maar de kans is groot dat u er minder ziek van wordt dan zonder prik. Dit komt doordat u dan toch al een bepaalde weerstand hebt opgebouwd. Vaccinatie in oktober of november is het meest ideaal, omdat u dan in de wintermaanden vrijwel zeker volledig beschermd bent als de griep gaat heersen.

Geeft de griepprik bijwerkingen?
Circa 95 procent van de gevaccineerden heeft geen of slechts gering ongemak als gevolg van de griepprik. Bij een kleine minderheid is de plek van de prik daags na de vaccinatie iets dikker en gevoeliger. Ook een klein gedeelte van de mensen zegt zich de dag van de vaccinatie en de dag erna moe en 'gammel' te voelen. Dit laatste kan worden verklaard doordat het lichaam begint met de opbouw van antilichamen tegen het griepvirus. De ene persoon is hier gevoeliger voor dan de ander.
Bij mensen die allergisch zijn voor eieren kan de griepprik een allergische reactie veroorzaken. Voor de aanmaak van het vaccin worden namelijk virusstammen in bebroede kippeneieren gebracht.
Iemand die gevaccineerd is kan toch hoofdpijn, koorts en spierpijn of de echte griep krijgen. Bijvoorbeeld omdat hij of zij de griepprik te laat heeft gehad, of omdat diegene een griepvirusvariant heeft gekregen die niet in het vaccin was opgenomen, of omdat er sprake is van een infectie door een ander virus.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Gegeneraliseerde angststoornis (GAS)

Bezorgdheid is een normaal verschijnsel. Het is te zien als een 'gezonde' vorm van angst, die optreedt wanneer er problemen (dreigen te) ontstaan in één of enkele belangrijke levensgebieden, waaronder relaties, kinderen, gezondheid, werk/studie, financiën, enzovoorts. In dergelijke situaties leidt bezorgdheid ertoe dat mensen alert worden en gaan nadenken over mogelijke gevaren en geschikte oplossingen. Op deze wijze bereidt men zich voor op eventuele tegenslagen of onderneemt men actie om de dreiging te elimineren.

Tekst: Milangela Plate

Bijvoorbeeld: uw partner wordt plotseling ziek. U analyseert de situatie en afhankelijk van uw bevindingen wordt u wel/niet bezorgd, overweegt u in rap tempo de opties; een paar dagen afwachten, huisarts raadplegen of onmiddellijk de ambulance bellen.

Een ander voorbeeld: in tijden van economische crisis verliezen veel mensen hun baan of dreigen deze te verliezen. Derhalve maken zij zich zorgen of ze snel weer een baan vinden of en hoe lang ze hun financiële verplichtingen kunnen blijven nakomen zonder inkomen. Deze bezorgdheid zet bij de meeste van deze mensen aan tot acties in de vorm van sollicitaties, netwerken of bij-/omscholing om zo snel mogelijk weer van inkomen voorzien te zijn. Deze voorbeeldsituaties illustreren een mate van bezorgdheid, die 'gepast' is en die tevens nuttig is.

Bij een gegeneraliseerde angststoornis (GAS), schiet de bezorgdheid zijn doel voorbij; 'gezonde' angst slaat om in een buitenproportionele en verlammende angst die het dagelijks functioneren van de persoon die eraan lijdt verstoort.

Piekeren
Mensen die lijden aan GAS maken zich constant zorgen over van alles en nog wat, zonder tot een concrete oplossing te komen. Dit zich vruchteloos zorgen maken, noemen we piekeren.

De inhoud van het piekeren is bij GAS meestal dramatisch, catastrofaal van aard en wordt ook wel 'rampdenken' genoemd. Mensen die lijden aan GAS stellen zichzelf 'Waarom –vragen', die zij beantwoorden met 'als..., dan...' rampscenario's: "Marga moet al in Nederland zijn aangekomen, waarom belt ze mij niet?" "Als zij niet belt, dan is dat vast omdat het vliegtuig is neergestort, zij belt altijd meteen na aankomst!"

Het 'rampdenken' blijft bij GAS echter niet beperkt tot één onderwerp, maar gaat over veel verschillende thema's, situaties en activiteiten. Vandaar de term 'gegeneraliseerde angststoornis'.

Het rampdenken is meestal gericht op de toekomst; men piekert minder over wat is geweest, maar is vooral ongerust over wat nog te gebeuren staat. Het piekeren gaat doorgaans over het ziek worden, overlijden of verongelukken van een naaste, verlies van bezittingen, verplichtingen niet kunnen nakomen, mislukken of falen in werk of studie, enzovoorts. In perioden van stress, ingrijpende veranderingen en gebeurtenissen zien we vaak een toename van het piekeren.

Symptomen
Iemand die lijdt aan GAS heeft grote moeite om zijn bange voorgevoelens te relativeren en het rampdenken te stoppen, hij ervaart een gebrek aan controle over zijn gedachten. De ongerustheid kan beginnen bij Marga die niet belt, om later over te gaan in angst om te laat te komen op de afspraak bij de oogarts volgende week en weer later over te gaan in angst voor een hartinfarct omdat het hart oversloeg. Iemand die hevig lijdt aan GAS kan in 15 minuten moeiteloos 10 bladzijden vullen met alle zorgen en angsten die door het hoofd heengaan.

Het piekeren wordt als onprettig ervaren en gaat gepaard met aanhoudende nervositeit/onrust die zich kan uiten in een opgejaagd gevoel van binnen, niet stil kunnen zitten (soms ijsberen) en lichamelijke spanningsklachten, zoals concentratieproblemen en gespannen spieren in nek, rug of armen.

Ook 's avonds in bed, blijft het hoofd alsmaar malen over rampscenario's, mede hierdoor hebben mensen die lijden aan GAS slaapproblemen. Dit heeft als gevolg dat zij niet uitgerust wakker worden, snel moe en/of snel

geïrriteerd zijn.
We spreken pas van gegeneraliseerde angststoornis wanneer iemand gedurende zes maanden of langer, meer wel dan niet, bezorgd is over meerdere onderwerpen en daarbij de eerder beschreven symptomen ervaart.

Selffulfilling prophecy
Mensen die lijden aan GAS kunnen op den duur terecht komen in een 'selffulfilling prophecy'. De concentratie-, slaapproblemen en vermoeidheid die optreden als gevolg van het piekeren, kunnen de persoon uiteindelijk zodanig uitputten dat juist die rampscenario's die hij zo vreest door zijn klachten bewaarheid worden; bijvoorbeeld fouten op het werk, zakken voor een examen, het verwaarlozen van het gezin of gezondheidsproblemen.

Mensen die lijden aan GAS trekken doorgaans pas heel laat aan de bel. Zo kan het soms zelfs zo'n 10 jaar duren, eer zij gaan beseffen dat hun bezorgdheden buitensporig zijn en daarvoor hulp gaan zoeken.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog. Email: milangela.plate@takecare.an

‘Overdreven moedercultus op Curaçao’

Meer zorg, tijd en aandacht voor het gezin

De grootste winst wereldwijd in de afgelopen honderd jaar is dat vrouwen en masse de arbeidsmarkt zijn opgegaan. Vrouwen brengen hun eigen unieke kijk in het arbeidsproces, toch gaat deze ontwikkeling ten koste van het gezin.

> Curaçaose mannen bemoeien zich weinig met de opvoeding

Tekst: Nelly Rosa Foto: Ken Wong

Dat zegt prof. Stella Pieters Kwiers. De cultureel antropologe schreef diverse boeken over het gezin (Famia i Spiritualidat) en de veranderde Curaçaose samenleving (Kòrsou di mi tata).

In vergelijking met 100 jaar geleden is Curaçao volgens Pieters Kwiers de weg kwijtgeraakt. Vrouwen zouden volgens haar meer uren moeten gaan steken in hun gezin en minder in hun baan. En de man? Die mag volgens haar thuis meer aanwezig zijn.

“Onder getrouwde stellen, maar ook bij mensen die samenwonen, bleef de vrouw vroeger altijd thuis. Kinderen werden na school door hun ouders opgevangen. Er was altijd iemand thuis om de kinderen op te vangen”, vertelt Pieters Kwiers.

De cultureel antropologe denkt met plezier terug aan de tijd toen haar moeder hen na school opwachtte met brood en chocolademelk. “Dat was leuk. Ze informeerde hoe de dag was gegaan. Ouders namen vroeger veel meer tijd voor de kinderen. Opvoeders gaven het beste dat ze hadden aan de kinderen. Vooral moeders deden dat. Zij offerden bijvoorbeeld hun eten op voor de kinderen. In het Caribisch gebied hebben we de matrifocale gezinsstructuur, dat betekent dat de moeder de belangrijkste persoon binnen het gezin is. De vrouw houdt alles bij elkaar, zij zorgt voor alles. Alle kinderen, maar ook de man zijn op haar aangewezen. Tegenwoordig werken de meeste vrouwen buitenshuis. Men vindt dat vrouwen aan de economische ontwikkeling van een land moeten bijdragen. Dat is goed, maar het gaat ten koste van het gezin. Na het werk komt de moeder bekaf thuis en is ze niet in staat om hetzelfde werk te verrichten als een huisvrouw. De oplossing hiervoor is deeltijdwerken. Vrouwen gaan dan wel achteruit in salaris, maar je hebt meer tijd over voor de opvoeding. De dag heeft maar 24 uur, daar moet een vrouw het ook mee doen. Ze heeft niet meer tijd dan een man, maar wordt wel geacht te werken, het huishouden te doen en voor de kinderen te zorgen”, aldus Pieters Kwiers.

> Geef de vader ook verantwoordelijkheid

Deeltijdwerken is niet alleen een uitkomst voor vrouwen. Ook vaders kunnen volgens haar hun fulltime-banen opzeggen en uren inleveren om meer tijd met hun kroost door te brengen. “Curaçaose mannen bemoeien zich veelal weinig met de opvoeding van hun kind. In de publieke sfeer vertegenwoordigt de man het gezin, maar thuis is moeder de vrouw de baas. We hebben op het eiland een overdreven moedercultus. De rol van de man is gemarginaliseerd. Sommige mannen vinden dit best, maar de man komt zo niet tot zijn recht. Laat de mannen tot hun recht komen, zeg ik. Geef de vader ook verantwoordelijkheid. Vaders zouden bevriend moeten raken met hun zonen. En ook voor de opvoeding van hun dochters is de aanwezigheid van de man belangrijk. Een vrouw spiegelt haar partnerkeuze aan haar vader. Heeft ze een integere vader, dan kiest ze ook een integere man uit als vriend. Ook de kwaliteit van het huwelijk wordt mede bepaald door hoe jongens hun vader zagen. Doordat jongens geen goed voorbeeld hadden van een liefhebbende man met verantwoordelijkheidsgevoel lopen veel huwelijken spaak. Anders zouden de jongens meteen het goede voorbeeld volgen! Vaders lopen er alleen maar bij. Als ze maar brood op de plank brengen. Nee, geef ze ook een taak in de opvoeding.”

De overdreven moedercultus komt volgens Pieters Kwiers voort uit de slavernij. “Vroeger mochten slavinnen niet trouwen. Een zwarte slaaf kon als hij een kind had verwekt niet bij de kinderen blijven. Mannen voelen zich niet verbonden met hun gezin. Door heel bewust de opvoeding te doen kun je die cultus doorbreken”, zegt Pieters Kwiers.

Overheidsbeleid

Pieters Kwiers pleit voor overheidsbemoeienis. “De overheid moet bewust gaan werken aan onze samenleving. Ik denk bijvoorbeeld aan een opvoedcursus voor ouders die scholen en buurtcentra zouden kunnen aanbieden. Buurtcentra moeten weer de pilaar van ontwikkeling worden. Veel ouders weten niet wat ze met hun kinderen aanmoeten. Ze hebben een stuk zekerheid verloren. Fout is bijvoorbeeld regels opstellen en je er vervolgens niet aan houden. Ouders horen consequent te zijn en dienen structuur aan te brengen. Wij hadden thuis de regel dat strandbezoek op de zondagen verboden was. Als kind spartelden we niet tegen. Tegenwoordig zijn kinderen mondiger en gedragen ze zich weleens in het openbaar onbeschoft of overdreven mondig, om het zo te zeggen. Zo stond ik laatst in een boekhandel. Ik liet een tijdschrift uit mijn handen vallen. Een jongetje stond er naast. Hij zag het, maar zei niets. Ook zijn moeder zweeg. Ze zag dat ik hen aanstaarde. Dus vroeg ze haar kind om het tijdschrift op te rapen. Het kind antwoordde: ‘Maar mama, ziet die mevrouw niet dat zij iets heeft laten vallen?’ Zo’n antwoord noem ik overdreven mondig.”

Recht op een eigen leven

Pieters Kwiers constateert dat de belevenis van het gezinsleven is achteruitgegaan. “Ouders vinden dat ze recht hebben op een eigen leven. Ze willen zich in tegenstelling tot hun ouders niet opofferen voor de kids, maar uitgaan met vrienden. Zo hoorde ik van een geval waar de moeder uitging en haar kinderen van negen en zeven jaar alleen thuisliet met een bucket Kentucky. ‘Delen jullie die maar tot ik terugkom’, zei ze voordat ze de deur achter zich sloot. Behalve dat Kentucky niet voedzaam is, laat je ‘s avonds een kind van negen jaar niet over zijn jongere zusjes of broertjes waken. Met negen jaar heb je zelf een oppas nodig. Een ander voorbeeld van de achteruitgang van het gezin zijn moeders die meerdere mannen over de vloer krijgen. Het kind noemt iedereen tio, maar weet zelf niet wie zijn vader is. Als het kind naar zijn vader vraagt antwoordt de moeder dat hij het niet hoeft te weten omdat ze zowel vader als moeder is. Dát is de achteruitgang van het gezin. Het kind groeit op zonder een gevoel van zekerheid en bevindt zich in een verwarrende omgeving.”

Voedingsbodem voor identiteitscrisis

Volgens de cultureel antropologe ligt hier een voedingsbodem voor een identiteitscrisis. Waarden zoals respect voor jezelf, anderen en andermans bezit moeten volgens haar weer worden gerespecteerd. Ze is dan ook een voorstander van onderzoek naar oude zienswijzen die in de huidige samenleving kunnen worden toegepast. “Zonder gezonde gezinnen hebben we geen gezonde samenleving.”

Prof, Stella Pieters Kwiers doceert aan de University of Curaçao en woont in New York. In 1983 behaalde ze de titel van doctor in de Culturele Antropologie aan de Universiteit van Lausanne, Zwitserland. In 1991 ontving ze de Prix d’honneur van de Parijse stichting ‘Excellence Européènne.

Lodewijk Daniël Gerharts

Lodewijk Daniël Gerharts, geboren in Nederland in 1901, kwam in 1926 naar Curaçao en vestigde zich in 1931 op Bonaire. ‘Mijnheer LD’ was 50 jaar lang een pionier op velerlei gebied, een succesvol ondernemer en een man met visie: hij haalde de KLM naar Bonaire en bouwde het eerste toeristenhotel van het eiland. Het is dit jaar, op 31 oktober, 30 jaar geleden dat hij overleed (1983). In de jaren daarvoor had hij zijn memoires op papier gezet. Deze werden nooit eerder gepubliceerd. Hierbij volgt daaruit een hoofdstuk, samengesteld door Evert Bongers. Publicatie met toestemming van Hugo Gerharts.

De eerste landing op ‘Subi Blanco’

In december 1934 maakte de ‘Snip’ de beroemde kerstvlucht naar Curaçao via Marseille, Alicante, Casablanca, Porto Praia (Cape Verde Islands), Paramaribo, La Guaira (vliegtijd 55 uur 58 minuten), Curaçao. Men deed er zeven dagen over. De kerstpost was aan boord en die werd met de ‘Djalma’, een balandra (éénmaster), naar Bonaire gezonden. Die deed er acht uren over om Bonaire te bereiken.

Het eerste teken van leven van de K.L.M. was een brief van de firma S.E.L. Maduro & Sons die ons mededeelde dat zij tot agente van de K.L.M. was benoemd en dat dit de eilanden Curaçao en Bonaire omvatte. En wij werden belast met het subagentschap. Ik hield niet van subagentschappen, maar voor de K.L.M. was ik bereid alles aan te nemen. Later zouden we wel verder zien.

Wij gaven de verzekering dat wij er voor zouden zorgen dat alles vlot zou verlopen.

Nu had de Gouverneur wel in 1934 toegezegd dat wij een vliegveld zouden krijgen, maar die ambtelijke molens! En die werken zelfs in de Passaatwind langzaam!

Eindelijk was het zover. Op 9 mei 9 uur v.m. zou met de ‘Oriol’ een proefvlucht ondernomen worden. De ‘Oriol’ had vroeger een andere naam, nl. ‘Oehoe’ (Uil) en deze machine had enige schade op Aruba opgelopen bij een minder gelukkige landing. Niemand wilde meer met de ‘Oehoe’ vliegen. Toen de machine omgedoopt werd in ‘Oriol’ was de foecoe (ongeluksnaam) verdwenen. Met deze machine kregen wij manifesten enz. En ook twee ticketboekjes met totaal 50 tickets.

De proefvlucht gaf een geweldige consternatie op het vliegveld. Er waren naar schatting tussen de 1000 en 1200 mensen die deze landing wilden zien.

Het vliegveld had geen omheining. In overleg met de politie werd besloten de toeschouwers op de weg naar Rincon te laten staan, zodat er geen gevaar zou zijn als de machine na de landing naar het ‘stationsgebouw’ - een auto - ging rijden.

De ‘Oriol’ kwam aanvliegen over de Seru Largu. Men hoorde het geluid, doch men zag niets. En toen opeens vloog de machine ongeveer 20 meter boven de toeschouwers naar de verharde landingsstrook. Er brak een paniek uit. De drie motoren van de Fokker maakten een hels kabaal en toen de grote vleugels boven de toeschouwers heen vlogen, nam iedereen de benen. Men vloog door struiken, cactussen, ja overal heen om maar van die machine vandaan te komen die intussen al veilig op de grond stond. We wisten toen dat op die plaats nooit toeschouwers zouden moeten staan.

Op 12 mei 1936 kregen we bericht dat op de 1e Pinksterdag, 31 mei, een extra vlucht werd ingezet van Curaçao naar Aruba en vervolgens naar Bonaire. Op de tweede Pinksterdag zou wederom een vlucht gemaakt worden om de geboekte passagiers naar Curaçao terug te brengen. Wij konden tenminste tien passagiers boeken voor een retourvlucht (fl.25.- per persoon); zouden we 8 passagiers boeken, dan werd de prijs fl.30.-. We kregen 5% commissie. Op 25 mei moesten wij laten weten dat boeken van tien passagiers niet meeviel. Men wilde eerst wel de kat uit de boom kijken, schreven we. Maar die vlucht zou en moest doorgaan!

Er was gelegenheid een rondvlucht boven Bonaire te boeken à fl.7.50 per persoon, doch waar te Curaçao fl.6.- werd betaald, waren hier geen liefhebbers te vinden. Teneinde voldoende passagiers voor die 1e Pinksterdag te boeken, boekten we vijf personen van het agentschap, drie Fraters, de Pastoor en de Ontvanger. Wij verdienden fl.9,75 aan provisie: niet veel, maar de KLM vloog! En daar ging het om.

Het reizen per vliegmachine was voor velen, die altijd met een zeilschip hadden gereisd, een moedige onderneming, althans de eerste vlucht. Ik herinner me dat we een passagier aan boord hadden van Curaçao, die zich op twee manieren beschermde. In de ene hand had hij een klein flesje rum en in de andere hand een rozenkrans. Door om de beurt de rozenkrans en het flesje rum te gebruiken, maakte hij, tot zijn voldoening, de vlucht heelhuids mee. Het flesje was bij aankomst leeg; de rozenkrans werd voorzichtig opgeborgen.

(Volgende week: Subi Blanco in de regentijd)

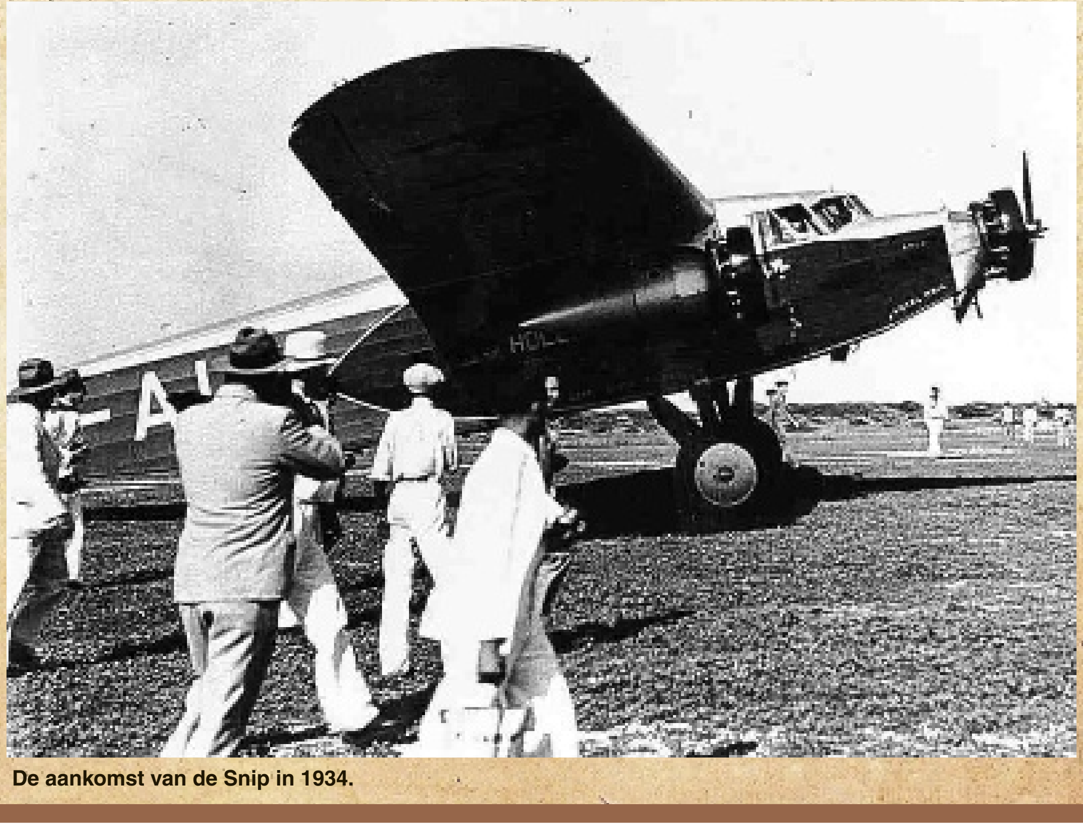

De aankomst van de Snip in 1934.

Culturele Agenda

'Skina di Nepomuceno'

In de studio van Shon May Henriquez in Landhuis Bloemhof is vanaf vandaag een permanente expositie te zien, 'Skina di Nepomuceno'. Deze permanente expositie is een hommage aan alle 'blekero's van Curaçao, maar in het bijzonder aan Maximiliano Nepomuceno (1908-1975). Pater Paul Brenneker, zelf een gewaardeerd kunstenaar, is de ontdekker van Nepomuceno. Het werk van Nepomuceno is origineel en uniek in zijn soort. Met zijn bijzondere gave creëerde hij met gemak zowel fantasie- als realistische taferelen. Hij hield er ook van markante personages en helden te eren en portretteerde deze in een toentertijd niet alledaags medium, namelijk blik. Met eenvoudige gereedschappen zoals een schaar, ijspiek en nijptang bewerkte hij het blik: knippen, vouwen, vlechten, zonder ook maar iets te solderen. In zijn leven had Nepomuceno drie grote exposities op Curaçao. Tot op heden wordt zijn werk ver over onze grenzen in museale exposities getoond, zoals bijvoorbeeld in Nederland en recent nog in de Verenigde Staten. De bekende Venezolaanse beeldhouwer Julio César Briceño, maakte in juni 2011 een bronzen buste van Nepomuceno als blijk van erkenning voor zijn collega-kunstenaar dat hij tentoonstelt bij deze 'Skina di Nepomuceno'. Nepomuceno wordt samen met Ocalia, Olario en Miss Lee Hodge beschouwd als één van onze belangrijkste naieven van de twintigste eeuw. Curaçao Creations, dat zich bezighoudt met nijverheid, is een lespakket aan het samenstellen rond dit 'blekero'-thema. Landhuis Bloemhof ligt aan de Santa Rosaweg 6, tel. 7375775, info@bloemhof.an, wwwbloemhof.an.

Studenten in CCC

In het auditorium van het CCC aan de Koninginnelaan in Emmastad is tot en met 29 september de studentenexpositie 'Cuba i mas' te bezichtigen. De expositie bestaat onder meer uit werken die tijdens de workshop muurschilderingen in Santiago de Cuba zijn gemaakt tijdens het Festival del Caribe 2013 door studenten van de beeldende kunstafdeling. De entree is gratis.

Rondleidingen Ascencion

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert op donderdag 26 september een rondleiding door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het Landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden p.p., koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave tel: 864 1950 of 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

'E Balada di Pluisje'

In het kader van de Siman di Kultura brengt Sentro di Bario Montaña (Stakamahachiweg z/n) in samenwerking met Teatro KadaKen het toneelstuk 'E Balada di Pluisje', geschreven en geregisseerd door Albert Schoobaar. Geschikt voor kinderen vanaf 12 jaar. De twee voorstellingen vinden plaats op 27 en 28 september om 20.00 uur in Sentro di Bario Montaña; entree 10 gulden (speciale prijs vanwege de Siman di Kultura). Er zijn slechts 70 plaatsen. De kaarten zijn verkrijgbaar bij het Sentro di Bario zelf tussen 09.00 en 12.00 uur en van 14.00 tot 18.00 uur en aan de deur vanaf 19.30 uur. De acteurs zijn: Meliza Garmes, Verlon Donker en Benjamin Martis. Voor informatie of reservering mailen naar teatrokadaken@gmail.com of telefonisch via Nacheska Johannes 569.8417 of via Lou Nisbet 510.2568.
Workshop Pranayama

Bij Yoga Centrum Curaçao aan de Kaminda J.M. Statius van Eps 14, vindt op zaterdag 12 oktober van 13.30 tot 17.00 uur een workshop Pranayama plaats. Pranayama is het verlengen of beheersen van de ademhaling, of het je bewust worden van zich manifesterende energie. Ademhalingsoefeningen om de rechter- en linkerhelft van de hersenen op elkaar af te stemmen. De oefeningen hebben een kalmerend effect op de psyche en het zenuwstelsel. Voor informatie en inschrijving neemt u contact op met Yvonne Martin via info@yogacentrumcuracao.com of tel. 528.3029; kosten 80 gulden p.p., inclusief OB.

Concert Kraayenhof

Op 2 november organiseren het Cultureel Comité Fortkerk en de Curaçaosche Kunstkring een concert met de beroemde bandoneonspeler Carel Kraayenhof en zijn tangosextet 'Sexteto Canyengue'. Kraayenhof werd bekend toen hij 'Adios Nonino' speelde tijdens de kerkelijke huwelijksvoltrekking van prins Willem Alexander en prinses Máxima. Hij werd door koningin Beatrix benoemd tot officier in de Orde van Oranje Nassau.
Dit concert vindt plaats in de Ballroom van het Santa Barbara Beach & Golf Resort op zaterdag 2 november om 20.00 uur. Kaarten kosten 100 gulden per stuk en zijn te koop bij Mensing's Caminada. (www.carelkraayenhof.com)

Kunst Papoea-Nieuw-Guinea

Landhuis Bloemhof opent woensdagavond 25 september om 19.00 uur een nieuwe expositie: 'Oceania of ethnographical art collected during the years by mr. and mrs. Janknegt'. Het betreft een bijzondere verzameling van kunstobjecten van diverse stammen uit de Zuidoost-Aziatische regio waaronder Papoea-Nieuw-Guinea en Timor.

Siman di Kultura bij Teatro Luna Blou

Teatro Luna Blou heeft tijdens de Siman di Kultura een speicaal programma. De hele week worden er lokale films vertoond en er zijn vier toneelvoorstellingn. Maandag draait Ava & Grabriël om 20.00 uur, dinsdag Almacita di desolato, woensdag Papa song, donderdag Desirée en vrijdag Zulaika, kobra ta duru. Zaterdag draait Ava & Gabriël om 17.00 uur en Almacita di desolato om 19.00 uur. Entree is 13,50 gulden. Wie kaartjes voor vijf films koopt, betaalt 50 gulden. Zondag is er een speciale prijs voor kinderen van 5 gulden en draait om 17.00 uur Zulaika en om 19.00 uur Sin-Derella.
De voorstellingen die worden opgevoerd zijn: Kortamentu di Orea, donderdag 20.00 uur; Dede den kas di ansiano, vrijdag 21.00 uur; Yuchi mama su yu, zaterdag 21.00 uur; Herensia, zondag 29 september. Tickets kosten 27,50 gulden per sttuk of 100 gulden voor een passe-partout voor alle voorstellingen.

Bob Marley

De Rootsriders en Junior Tecla geven zaterdag 28 september een Tribute 2 Bob Marley-concert bij Hemingway Beach (Lions Dive & Beach Resort). Het concert begint om 19.00 uur en kaarten zijn verkrijgbaar aan de deur, bij Hemingway zelf, Mensing's Caminada en Albert Heijn.

Nieuws op cultureel gebied? Stuurt u uw info zo spoedig mogelijk naar agenda.cultuur@gmail.com

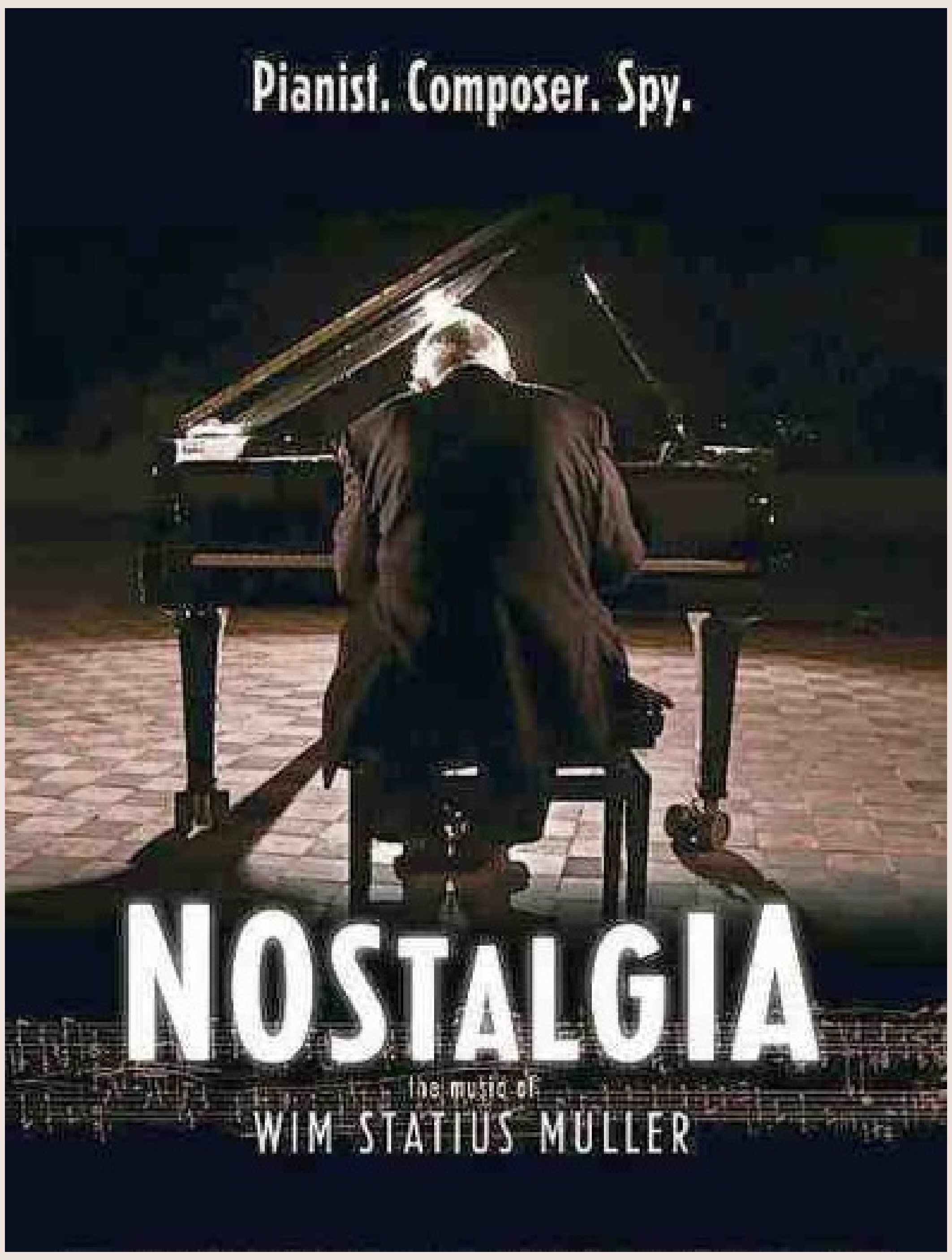

Première film Nostalgia

In het kader van de Siman di Kultura opent de Curaçaosche Kunstkring, in samenwerking met de Caribbean Film Board, Kas di Kultura en Caribbean Filmcom Productions de Siman di Kultura met de première van 'Nostalgia: The Music of Wim Statius Muller'.

Deze première is in die zin uniek omdat het de eerste en enige keer is dat de film onder optimale condities in een bioscoop op Curaçao wordt vertoond. Dit alles vindt plaats op maandag 23 september om 19.30 uur in The Cinemas. Speciaal voor deze vertoning is de Curaçaose regisseur Alaric Alexander Smeets uit Los Angeles overgekomen. Ook de hoofdpersoon uit de documentaire, de Curaçaose pianist Wim Statius Muller, is aanwezig.
Entree: 50 gulden. De opbrengst komt ten goede aan de Curaçaosche Kunstkring. Kaarten zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada, Bruna, Albert Heijn en het kantoor van Caribbean Filmcom aan de Van Engelenweg 6B.

Op zaterdag 28 september sluit de Curacaosche Kunstkring de Siman di Kultura af met het Kunstcafé waarin journalist Dick Drayer Wim Statius Muller en regisseur Alaric Smeets interviewt over hun werk en leven. Drayer doet dit aan de hand van filmfragmenten uit 'Nostalgia: The Music of Wim Statius Muller', die ter plekke vertoond worden. De avond wordt georganiseerd door Michel Drenthe van Caribbean Filmcom. Dit interview vindt plaats bij landhuis Klein Kwartier (achter McDonald's Santa Rosaweg, naast LVV), ook welbekend als het 'clubhuis' van The Lions Curaçao. Het Kunstcafé is gratis toegankelijk voor leden. Bezoekers die aan de deur lid worden hebben gratis entree. De overige bezoekers betalen 10 gulden. De avond begint om 19.30 uur.

Het kwaad als banale moraliteit

Dit jaar kwam het Duitse boek 'Eichmann war von empörender Dummheit' uit, een pas ontdekte briefwisseling tussen Hannah Arendt en Joachim Fest over oorlogsmisdadiger Adolf Eichmann. De vraag hoe een 'verontrustend normale man' in de Tweede Wereldoorlog verantwoordelijk kon worden voor massamoord, staat hierin centraal. Er werd in Israël begin jaren zestig een uitgebreid proces tegen hem gevoerd. De fascinatie voor Eichmann is een halve eeuw na zijn terechtstelling nog niet uitgedoofd.

Tekst: Brede Kristensen

Kort na de Tweede Wereldoorlog schreef de Franse socioloog en historicus Jacques Ellul een artikel met een opzienbarende titel: 'Heeft Hitler de oorlog gewonnen?' (1945). Hierin betoogde hij dat Duitsland, met Hitler voorop, de kampioen was van de opvatting dat de ideale samenleving een geoliede, eensgezinde, goed functionerende, professionele machine is. De juiste persoon op de juiste plek, met de juiste up-to-date-expertise, met de juiste motivatie. Plichtsgetrouw, consciëntieus en geconcentreerd, overeenkomstig de allernieuwste methodische inzichten met een oerdeglijk product als resultaat.
Professionalisme dus. Het gaat om het resultaat. De middelen staan in dienst van het resultaat. De mensen ook. Problemen zijn er om te worden opgelost. Dan zoeken we naar de beste technische 'oplossing'. 'The one best way' is de meest doelmatige methode volgens de op dat moment beschikbare technologie.

Adolf Eichmann tijdens het proces dat tegen hem in Jerusalem werd gevoerd. Hij werd ter dood veroordeeld en in 1962 opgehangen.

Ellul wees op nog iets anders. In Duitsland werden mensen zelf voor het eerst als onderdeel van de professionele methodiek gezien. Te vergelijken met vervangbare mieren. Voorlopig spelen ze nog een cruciale rol in het arbeidsproces. Als initiator en coördinator van werkzaamheden, voorlopig nog de 'one best way', maar zodra de machine ook dit werk beter doet is het 'ajo mensenkind'.
Werd Frankrijk onder Napoleon de bakermat van de bureaucratie, zo werd Duitsland onder Hitler de bakermat van het professionalisme. Met Japan als eerste na-aper. In 1949 kwam 'La Technique, ou l'enjeu de siècle' uit. De techniek, of de inzet van de eeuw. Eigenlijk een studie naar de invloed van het technische milieu op ons doen en denken. De techniek is amoreel en biedt slechts mechanische feedback, nooit morele feedback. Vandaar de amorele cultuurtrend, de banaliteit van onze cultuuruitingen en onze morele armoede. Vooral in Noord- en Zuid-Amerika werd deze vlijmscherpe studie, die mede de toon zette voor analyses van het Derde Rijk en het opmerkelijk volgzame gedrag van de gemiddelde Duitser, lange tijd als standaard beschouwd.
In 1960 kwam de onverwachte arrestatie van Adolf Eichmann door de Israëlische geheime dienst, in Argentinië, waar hij onbezorgd onder een schuilnaam bleek rond te lopen. De man die miljoenen de dood had ingestuurd. Onder enorme internationale belangstelling begon in 1961 in Jeruzalem het proces tegen Eichmann. Wie was deze Eichmann? Wat had hem bezield? Was hij het bekende radertje in de machine? Tijdens het proces probeerde Eichmann dat beeld van plichtgetrouwheid en professionaliteit inderdaad te bevestigen. Hij zag het 'jodenprobleem' als een technisch oplosbaar probleem. Harry Mulisch was aanwezig en rapporteerde wekelijks naar Elsevier. Zijn De Zaak 40/61 (1962) onderstreepte deze analyse: Eichmann, de gemiddelde hardwerkende in de pas lopende mens, wij.

De banaliteit van het kwaad

Even later vescheen het boek van Hannah Arendt (1906-1975) over Eichmann (Eichmann in Jerusalem, a report on the banality of evil, 1963). Hannah Arendt, ooit het vriendinnetje van haar leermeester en beroemdste filosoof van de 20e eeuw, Heidegger. Jazeker, van Heidegger, die op middelbare leeftijd bewust trouw beloofde aan de grote 'leider' en naderhand onmachtig was met een goed verhaal te komen om zijn keus te rechtvaardigen. Zijn joodse vriendinnetje moest Duitsland, het land waar ze geboren en getogen was, in 1933 halsoverkop verlaten. Deze Hannah Arendt woonde het proces van Eichmann in Jeruzalem bij. Ze verwachtte een monster te zien, maar wat ze zag was 'een verschrikkelijk normale meneer'. Daarover ging haar boek. Het werd een best-seller. Ogenschijnlijk huldigde ook zij de gangbare opvatting zoals die door Ellul was aangegeven: Eichmann als professional, die een effectieve oplossing had bedacht voor het 'Jodenvraagstuk', die gewoon zijn plicht deed en zijn land diende, zoals het 'goede Duitsers betaamde'. De banaliteit van het kwaad, zo noemde ze het Eichmann-gedrag. Die typering was een schot in de roos.
Zijn wij, gewone mensen, allemaal tot dit soort kwaadaardigheid in staat? Toont dit een duistere kant van ons menszijn? Een wel zeer ongemakkelijk beeld. Want het impliceert dat we allemaal 'eichmannetjes' in de dop zijn. Geef een professional een dubieuze opdracht, motiveer hem krachtig en hup, als een duvel uit een doosje komt een 'Eichmann' tevoorschijn. Arendts boek suggereerde dat inderdaad, met felle discussies als gevolg. Ik kan me zo'n discussie in Amsterdam nog herinneren. Op een bepaald moment hield een psychologe haar verhitte gehoor voor dat 'niemand te goed is voor het slechtste kwaad dat in Duitsland geschiedde'. De discussie hield aan tot in 1981 Albert Speer van zich liet horen.
Speer, die andere Hitler-coryfee, de architect en organisator van het Derde Rijk, was tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Hij was een van de weinige oorlogsmisdadigers die tot reflectie in staat bleek. Zijn 'De Slavenstaat' (1981) getuigt daarvan. Dit dikke en onvoorstelbare verslag van een naaste medewerker van Hitler bevestigde wat inmiddels iedereen dacht en vreesde. Dit waren ongeveer zijn woorden: 'wij allemaal deden netjes ons werk en wat betreft de doelstellingen volgden we slaafs onze 'leider', als een volstrekte vanzelfsprekendheid. Kritische vragen stelden we niet. We waren een beetje door onze 'leider' gehypnotiseerd. Hij motiveerde om ons als volk uit het moeras van het ressentiment te werken. Wij volgden, als schaapachtige slaven'. Inderdaad, banaler kon het niet. "Ikzelf, Albert Speer, Eichmann en de hele rest, wij vormen een manifestatie van de mensheid die, gemotiveerd door een 'groot leider' subliem presteert, maakt niet uit in welke (morele) richting we marcheren", was zijn conclusie. Nu kon niemand er meer onderuit. Eichmann-gedrag is ons niet vreemd. Want niets wijst erop dat mensen, elders op de planeet woonachtig, met een ander sop zijn overgoten.

Banale ijverigheid

Dit besef dat het kwaad ieder moment overal kan opduiken wanneer ressentiment de kop opsteekt, ebde geleidelijk weer weg. De laatste jaren is de hele Eichmann-discussie ineens weer terug van weggeweest. Waarom? In Argentinië werd Eichmann eens geïnterviewd door een Nederlandse nazi, Willem Sassen, een geestverwant dus. In dat interview laat Eichmann iets van het achterste van zijn tong zien. Dat interview heeft pas laat de serieuze aandacht van historici gekregen. In dat interview verklaart Eichmann dat hij niet van executies hield. Hij vond dat naar een meer doelmatige oplossing voor het 'Jodenvraagstuk' moest worden gezocht. Hij gaat er prat op die te hebben gevonden. Dat is dus oude koek. Nieuw is dat hij een idealist was, die zich met overtuiging wijdde aan de Duitse zaak. In deze interviews ontmoeten we een rabiate anti-semiet die er heilig van overtuigd was dat de mensheid alleen vooruit kon komen als ze zich zou ontdoen van het Joodse ras dat altijd kritisch was en nooit in staat tot enige nationalistische loyaliteit. Die overtuiging had hem bewogen tot deze gigamisdaad tegen de mensheid, die hij zelf zag als de grootste dienst aan de mensheid ooit bewezen...
Magazine 'Life' publiceerde de interviews. Ineens was Eichmann weer een a-typische mens. De interviews, plus nog wat andere nieuw ontdekte uitspraken van Eichmann hadden bijna iets geruststellends. Hij was dus toch geen brave burgerman. Eerder een fanatieke idealist. Iets wat je van de meeste mensen niet kunt zeggen.
Toch vlamde de discussie op. Dat begon in 2006 met de publicatie van 'Becoming Eichmann' door de historicus David Cesarani. Op basis van de nieuwe informatie over dat andere gezicht van Eichmann kwam hij tot de conclusie dat hij wel degelijk een gewoon mens was en beslist geen verknipte tot fanatisme geneigde psychoot. Hij was een van de ontelbare Duitsers, die met frustraties rondliep vanwege de vernederingen die het volk had moeten ondergaan en eronder leed dat Duitsland er zo'n hopeloze puinhoop van had gemaakt. Zoals zovele landgenoten verwelkomde hij Hitler als de langverwachte 'leider' die Duitsland groot zou maken. Hij omarmde het nazistische programma en stelde zich enthousiast in dienst van de uitvoering ervan. Zoals zoveel volgelingen wilde hij uitblinken in ijver en overtuiging. Er ontstond in Duitsland een soort 'wedijver in ideologische vurigheid', waaraan bijna iedereen deelnam!
Bettina Stangneth, een Duitse historica, heeft deze lijn verder doorgetrokken (Eichmann vor Jerusalem, 2011). Ze toont aan dat het anti-semitisme van Eichmann werd ingegeven door zijn nationalistische verlangen naar een 'zuiver en groot Duitsland'. Ze laat Eichmann zien als exponent van het nationalistische verlangen naar 'zuivere eenheid en eigen kracht'. Als ambtenaar en professional wijdde hij zich daar ijverig aan. Een soort banale ijverigheid.
Overigens, men ziet er vaak overheen, had Hannah Arendt wel degelijk oog voor die kant van Eichmann. Ergens schreef ze dat Eichmann zich voelde opgenomen in een beweging die hem ervan overtuigde 'dat het opofferen van gemakkelijke moraliteit ten behoeve van een hoger doel noodzakelijk was, ja, zijn levensroeping'.
Alle recente studies over Eichmann eindigen met een diepe zucht en met de vraag of zoiets opnieuw kan gebeuren, of de meest onwaarschijnlijke misdaden tegen de mensheid en menselijkheid wederom mogelijk zijn. De teneur van alle antwoorden is 'ja'. Kijk naar Cambodja, Ruanda, Joegoslavië... Syrië. En iedereen stelt als remedie voor: onderwijs. Dit lijkt me onzin. Al die goed opgeleide professionals en professoren in Duitsland wierpen zich blindelings in de armen van Hitler. Zoals Heidegger. Deze dagen worden er weer heel wat in Duitsland berecht. Brave oude mannetjes met hun lugubere verleden. In Syrië zijn de generaals ook niet gek en Bashar al-Assad is een in Londen hoogopgeleide medicus. De discussie loeit weer aan.

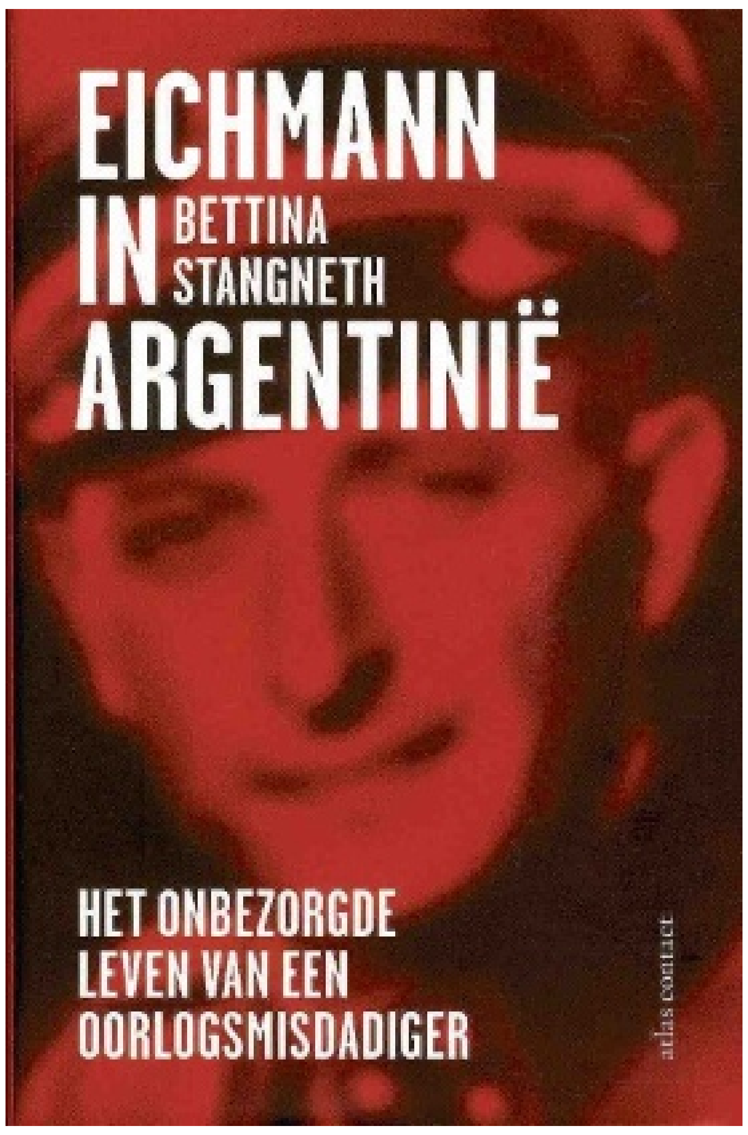

De fascinatie voor Eichmann is een halve eeuw na zijn terechtstelling nog niet uitgedoofd. Het 655 pagina's tellende boek 'Eichmann vor Jerusalem' van Bettina Stangneth kwam in 2011 uit. In het Nederlands vertaald als: Eichmann in Argentinië, het onbezorgde leven van een oorlogsmisdadiger, 2012.

Banale moraliteit

Wat zei Ellul? Die had niet stilgezeten. Inmiddels had hij zijn techniek-hypothese in een stuk of 10 buitengewoon interessante studies uitgewerkt. Hij liet zich niet verleiden tot de stelling dat techniek de enig bepalende factor van ons leven is en dat alle mensen op weg zijn platte professionals te worden. Al heeft de techniek de samenleving, inclusief ons brein gekoloniseerd, de techniek is niet alles en geeft ook niet op alle vragen een antwoord. Techniek en informatie maken ons niet volwassener en de behoefte aan geborgenheid en zingeving is er niet minder op geworden. In zijn 'Les nouveaux possédés' (1973) probeert hij te begrijpen waarom juist in onze vertechniseerde cultuur zoveel jonge mensen stapelgek op pop- en sportidolen zijn, waarom overal culten en sekten ontstaan waar mensen zich enthousiast laten brainwashen, en waarom mondige burgers hun vertrouwen schenken aan onveantwoordelijke, onbekwame en onbetrouwbare politieke 'leiders' (dit woord heeft aanhalingstekens nodig of moet helemaal uit onze vocabulair verwijderd worden). Daarna begon hij aan de 3-delige 'Éthique de la liberté' (1964 en 1974), misschien het meest merkwaardige en gecompliceerde boek over ethiek ooit geschreven. Bijna niemand wist of weet er raad mee. Bij mijn weten is dit de enige uitgewerkte existentialistische ethiek. Of beter personalistische ethiek, als religieuze variant van het existentialisme. Het is een hartstochtelijk pleidooi ons niet achter mensen, regels, leiders, systemen te verschuilen voor het maken van een morele keuze. Schuilgedrag maakt blind voor wat anderen nodig hebben, met banale moraliteit als gevolg. Het is idioot onze ogen te sluiten voor de behoeften van onze natuurlijke en levende omgeving, want we zijn volstrekt afhankelijk van elkaar. Doel van het leven is om stap voor stap te leren onze persoonlijke verantwoordelijkheid te omarmen en te leren luisteren naar de 'ander'. Vrijheid ontstaat in de dialoog met de levende omgeving. Kwaad is dus het tegenovergestelde van verantwoordelijkheid nemen. Tegen de achtergrond van de Eichmann-discussie lijkt me deze kerngedachte van Ellul een reflectie waard.

Letra

Shira Keller (1985)
Keller debuteerde met 'M' en ontving daarmee de Academica Literatuurprijs. Meteen raak dus. Hoofdpersoon is Leah Rosenberg, beeldhouwster, die door een galerie wordt aangemoedigd een zelfportret te maken. Ze gebuikt graniet en probeert zichzelf uit dat graniet te houwen wat uiteraard een symbolische confrontatie met zichzelf blijkt te zijn en met haar verleden. Daarin speelt de verhouding die ze had met een leraar klassieke talen een hoofdrol. Ze ontmoetten elkaar lange tijd dagelijks en ze bouwden een wereld op waarin geen plaats voor anderen was. Dat loopt natuurlijk niet goed af. Nu, jaren later, vraagt ze zich af wat die relatie eigenlijk betekende. Was die wel echt? Wat is echt? En wie ben ik eigenlijk? Is ons bestaan misschien opgebouwd uit tijd en illusie?
De Academica Literatuurprijs is de belangrijkste literaire debuutprijs voor het Nederlandse taalgebied. Een vakjury en een lezersjury zijn samen verantwoordelijk voor de uitslag.

Stefan Hertmans (1951)
Hertmans is een altijd interessante auteur met een inmiddels omvangrijk oeuvre, bestaande uit poëzie, romans, verhalen, essays en zelfs een boek over kunstagogiek. Nu verscheen van zijn hand Oorlog en Terpentijn. Ooit gaf zijn grootvader hem een aantal schriften, volgeschreven met herinneringen aan de Eerste Wereldoorlog waarin hij had moeten meevechten. Hij had er weleens wat over horen vertellen. Vreselijke ervaringen. Nu, na de dood van zijn grootvader, durft hij de schriften te lezen. Zijn grootvader doet daarin een boekje open over zijn zeer armoedige kinderjaren in Gent van voor 1900 en vervolgens zijn ervaringen als frontsoldaat en dan een kortstondige liefdesrelatie die eindigt met de dood van de geliefde. Zijn grootvader werd het allemaal teveel. Hij heeft maar één uitweg: het verdriet sublimeren door te schilderen. Het boek van Hertmans is een poging die rampzalige tijd, die zo bepalend is geweest voor de 20e eeuw, een stem te geven. Een indrukwekkend boek dat een diepe indruk maakt.

Ars Poëtica

Eerste verlies

De regen die plots harder is.
Schaduw in een ondiepe
nis. Dat ze geen evenwicht
kon houden en een ogenblik
bedacht: alles gaat mis.
Het duurt wat langer eer ze adem krijgt,
maar ze denkt sneller en ze zwijgt.
Geluk is wat chemie in de hersens,
het verdwijnt. Ze krijgt behoefte
aan wat rijmt, en veegt dan alles
weer van tafel met een grijns.
De grenzen die haar vroeger felheid gaven
zijn nu nog slechts details
die elke dag iets meer vervagen.
Al wat haar bezig houdt, daar in een
nog onzichtbaar punt, wordt tot iets
onomkeerbaars omgemunt.

Stefan Hertmans

Huntu Kòrsou

Because we care

Dit is weer zo'n initiatief waar ik blij van word. Een initiatief dat mij het gevoel geeft dat er op ons eiland burgers zijn die uit liefde voor hun land na hun studie terugkomen en zich inzetten voor 'a better quality of life'.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Waarom? Because they care. In deze duistere en onzekere tijd zijn dit de lichtpuntjes die de fundering leggen van een nieuw Curaçao. Een Curaçao dat 'cares'.En hier zorgt dit piepjonge initiatief voor en ze noemen zich daarom toepasselijk, kort en krachtig: Curaçao Cares. Deze stichting zag het licht in oktober vorig jaar en de 'geestelijke moeders' zijn Deva-Dee Siliee en Lysaye de Windt. Twee yu di Kòrsou die na hun studie in Amerika zijn teruggekeerd en naar eigen zeggen "iets terug willen doen voor ons dushi eiland."

Het is zeker niet niks wat zij inmiddels hebben opgezet en aan het opzetten zijn. Een online-vrijwilligersplatform voor vraag en aanbod van vrijwilligerswerk. Siliee: "Wij maken inzichtelijk wat de behoefte is van maatschappelijke organisaties aan hulp en hoe vrijwilligers hieraan kunnen bijdragen. De Windt vult aan: "Toen wij hier kwamen was deze informatie niet voorhanden." Het concept van Curaçao Cares bestaat reeds langer. Het stamt af van het 'Hands On Network' dat zijn roots heeft in Amerika. Dit vrijwilligersnetwerk is het grootste ter wereld en heeft 250 centra over heel Amerika. In 2005 is er in Nederland ook één opgericht, namelijk Nederland Cares.

Met Curaçao Cares willen de dames bijdragen aan een samenleving waarin een ieder elkaar een helpende hand reikt. Siliee benadrukt waarom dit zo van belang is: "Vooral in deze tijd moeten organisaties meer openstaan voor samenwerking en dat zij anderen zoals vrijwilligers hierin betrekken. Het is van belang dat zij inzien dat je gezamenlijk de dingen oppakt en samenwerkt aan een oplossing, het hogere doel. We have to share the responsability."

Kortom, samen kom je er, is de krachtige boodschap die Curaçao Cares overbrengt naar de gemeenschap. "Daarom vinden wij het belangrijk dat wij vrijwilligerswerk stimuleren en creeren voor degenen die hun kennis, vaardigheden en talenten ten dienste willen stellen aan organisaties die het nodig hebben", legt De Windt verder uit.

Om in te spelen op de behoefte van hun cliënten, inventariseren zij in nauw overleg wat er nodig is. "De afgelopen tijd hebben wij met veel organisaties gesproken en gekeken in welke vorm men ondersteuning nodig heeft. Zo kunnen wij precies aansluiten op hun behoefte." Ook wordt gedacht aan de vrijwilligers: "Bij Curaçao Cares bieden wij flexibel werk aan. Wil je voor een kortere of langere periode werken, dan kan dit allemaal. En als je niet van een tuin schoonmaken houdt, dan kan je ook je expertise inzetten bij een project, zoals het schrijven van een projectplan. Van beide kanten, vanuit de vrager en uitvoerder van hulp, is er voor ieder wat wils.

Zo optimistisch als zij zijn, zo zonnig zien Siliee en De Windt de toekomst in. "Ik zie de stichting groeien en dat wij mensen van Curaçao 'echt' met elkaar samenleven", zegt De Windt. Siliee knikt instemmend: "Er komt meer bewustwording over het belang van en de kansen voor vrijwilligerswerk. Kenniskapitaal wordt ingezet als injectie om de maatschappij een 'boost' te geven."

Aan deze woorden heb ik niets meer toe te voegen...

Meer informatie: www.curacaocares.org

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Uilen

De tyto alba, ook wel de kerkuil of op zijn Engels de barn owl genoemd is een van de meest voorkomende uilensoorten in de wereld. Hij komt voor in alle werelddelen behalve op Antarctica, en prefereert de tropische/gematigde streken. Een van zijn karakteristieken is het mooie hartvormige gezicht. Als hij overvliegt dan zie je dat hij van onder helemaal wit is. Uilen zijn echte roofvogels en jagen met name in de avond en nacht.

Door de positionering van hun ogen aan de voorkant en niet zoals bij andere vogels aan weerszijde van het gezicht, kunnen ze heel goed afstanden inschatten. Ze hebben ontzettend goede oren waardoor ze zelfs de zachtste ritseling kunnen horen. Door de 'borsteltjes' aan het eind van hun veren wordt de turbulentie die ontstaat bij het vliegen gedempt. Ze vliegen dan ook vrijwel geruisloos. Een uil hoor je dan ook niet echt overvliegen, je moet ze toevallig zien. Ze hebben stevige klauwen waarmee ze hun prooi kunnen vangen. De uil op Curaçao heeft behalve muisjes, ratten, en insecten ook vleermuizen op zijn menu staan. Ze zijn in staat hun prooi te vangen in de lucht. Doordat hun oren asymmetrisch geplaatst zijn kunnen ze een 3D-beeld vormen als ze wat horen. Omdat ze zulke goede ogen hebben die met vrij weinig licht veel kunnen zien, kunnen ze uitstekend jagen in de nacht.

Ze eten hun prooi met huid en haar op. De onverteerbare botjes en vacht worden later in de vorm van 'bolitas' weer uitgebraakt, de zogenaamde uilenbal. Bij de ingang van grotten waar veel vleermuizen voorkomen kan je ze vaak vinden (zowel de uilen als hun uilenballen).

Ze maken een bepaald krassend geluid. Als je 's nachts bijvoorbeeld bij de Grotten van Hato bent kan je ze over horen vliegen. Op Bonaire en Curaçao is de palabrua vrij veel voorkomend. Ik heb een keer meegemaakt dat bij een tocht door Souax met de auto er ineens een uil voor de auto langs vloog. Hij vloog zo langzaam en duidelijk dat zelfs mijn zoontje hem duidelijk zag. "Kijk mama een uil." Toch hebben niet veel mensen een uil gezien. Maar goed, dan moet je tijdens het autorijden 's avonds de lucht afspeuren naar een grote vogel die door zijn witte veren eigenlijk veel groter lijkt dan hij is. Ik denk dat dat naast pingen en whatsappen ook geen goede bezigheid is tijdens het autorijden, tenzij je niet achter het stuur zit.

Wat uilen betreft heeft Aruba iets unieks; Aruba heeft nog een apart uiltje wat op de overige eilanden niet voorkomt. Het is dus echt endemisch voor Aruba. Op Aruba wordt hij shoco genoemd, het holenuiltje. Ze leven met name op de grond en nestelen in holen in de grond. Ze leggen hun eieren dus ook in die holen onder de grond. In tegenstelling tot de meeste andere uilensoorten jaagt de shoco overdag. Hagedissen en sprinkhanen zijn zeker niet veilig voor deze uilensoort. De shoco is ongeveer 20 cm lang en weegt 125 gram. De kerkuil daarentegen kan wel 400 gram wegen en is ook qua lengte ongeveer twee keer zo groot als de shoco.

De shoco is wel een gemakkelijke prooi voor honden en katten, en de laatste tijd zeker ook voor boa's op Aruba. Heel jammer want het is een zeer komisch en mooi uiltje. Zijn officiële naam is de Athena cunicularis arubensis. Buiten het natuurpark Arikok kan je ze ook wel tegenkomen, maar niet zoveel. Oprukkend toerisme en ontwikkeling zorgt er ook voor dat hun habitat flink teruggedrongen is.

Jonge uilen worden gevoerd door hun ouders. Die geven de prooi af aan de jonge uiltjes om mee te stoeien. Zijn ze nog heel klein dan wordt het eten overgegeven in de snavel van de jonkies. Als ze uitvliegen worden ze nog wel tijdelijk begeleid door de ouders.

Menig jonge uil maakt weleens een crashlanding. Als ze echt vol ergens tegenaan vliegen kunnen ze zelfs een hersenschudding oplopen. Soms treden er bloedingen op in hun oogbol en dan duurt het even voordat ze weer kunnen zien en vliegen. Dat zijn vaak de uilen die door mensen gevonden worden. Vergiftigingen als gevolg van het eten van door rattengif vergiftigde muizen en ratten komt ook weleens voor.

Als ze willen imponeren of iets willen afschrikken dan maken ze een hissend geluid, waarbij ze heen en weer schommelen en hun hoofd over de grond heen bewegen. Mooi om te zien, maar ik schrik er niet van. Gezien de grootte van hun hersenpan zijn ze iets minder intelligent dan dat ze in fabels wordt toegedicht.

Meestal lukt het wel ze bij te voeden en aan te laten sterken en dan weer los te laten. Hoe sneller ze hulp hebben hoe beter, zeker als ze vergiftigd zijn. Ik vind het machtig mooie dieren, elke kans die er is om er een te redden en weer terug te laten gaan naar de natuur is er een. Ze zijn een belangrijke schakel in ons eco-systeem en handig tegen muizen- en rattenoverlast.

Nog een laatste weetje over hun geluid. Meestal roepen ze niet oehoe hoe. maar goed een koe zegt ook niet echt boe. Tot zover, deze keer, in het wild.

Een close up van een van de vele uilen die jaarlijks gevonden worden.

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Beschermer van natuur en milieu; 6. gepeupel; 12. vrouwelijk mythologisch wezen; 14. onbeweeglijk; 15. getijde; 17. Frans lidwoord; 18. vis; 20. klein kind; 21. geliefde van Zeus; 22. eenheid van lichtgevoeligheid; 24. blaassteen; 25. aanwijzend vnw.; 26. papegaai; 28. nieuw; 29. voor; 31. kledingstuk; 35. regelmaat; 37. kluis; 38. koninklijke aanspreektitel; 40. deel van een kachel; 43. wisselgebruik (lt.); 45. vruchtje; 47. bouwland; 48. spinnenwebdraad; 50. soort hond; 51. atmosfeer overdruk; 53. uitroep van spijt; 54. muzieknoot; 55. aansporing; 56. persoonlijk vnw.; 58. voegwoord; 59. hartelijk; 61. aantekening; 63. geestelijke titel; 64. kleinigheid.

VERTICAAL: 1. Beenpuntje op een snavel; 2. voorvoegsel; 3. gestold vleesnat; 4. Griekse letter; 5. voegwoord; 7. boom; 8. kleine woning; 9. kostuum; 10. bijbelse stad; 11. reclamefilmpje; 13. politie in de haven; 16. koude lekkernij; 18. voorzetsel; 19. pausennaam; 21. dierengeluid; 23. oude vochtmaat; 25. droog; 27. sierheester; 30. Spaans riet; 32. bijbelse figuur; 33. voorzetsel; 34. communicatiemiddel; 36. duinvallei; 38. dikke kleverige vloeistof; 39. deel van het lichaam; 41. muzieksoort; 42. weefselverslapping; 44. muziekdrama; 45. ijzeren mondstuk; 46. bevel; 47. bijwoord; 49. uitroep; 52. overdreven; 54. loopvogel; 57. mier; 59. persoonlijk vnw.; 60. familielid; 61. muzieknoot; 62. rund.

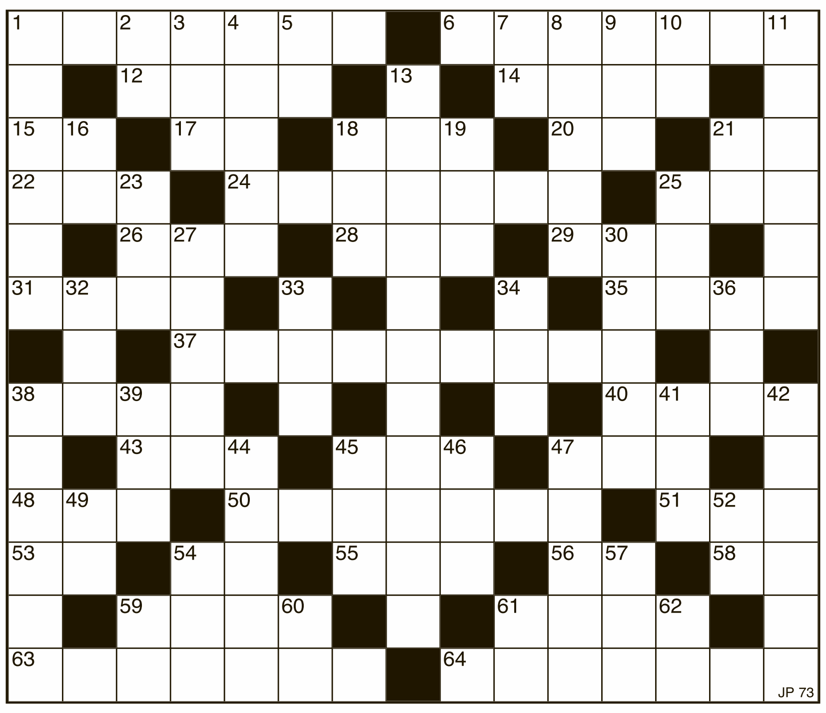

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Felipe A. Solagnier
Kamay 15-E
Aruba

R. Colastica
Olindaweg 17
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

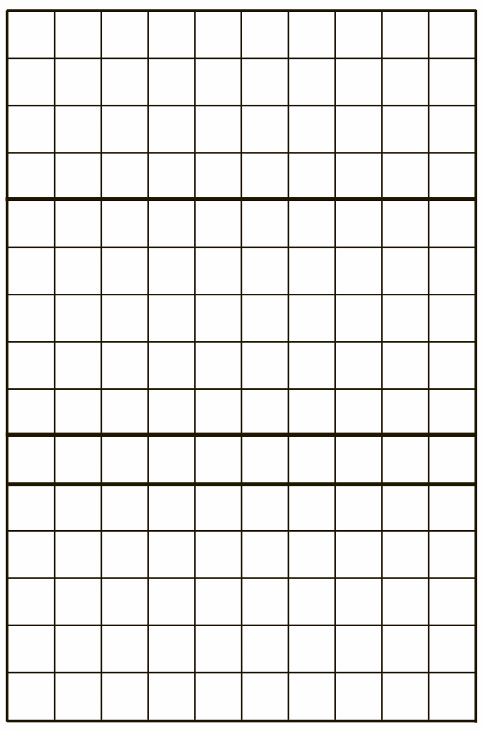

1. Gordel, altijd, toch;
2. verdriet, splitsen, schade;
3. paar, bijna loodrecht, lange rij;
4. stamppot, vertrek, voelspriet;
5. nakomeling, insectengedaante, mededingster;
6. deel v.e. vaartuig, vrucht, scheidsrechter;
7. beginstreep, dorpsweide, metselspecie;
8. keukengerei, draagbalk, middel;
9. gesneden hengst, top v.e. boom, impressie;
10. treksluiting, beeldverhaal, vernuft.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

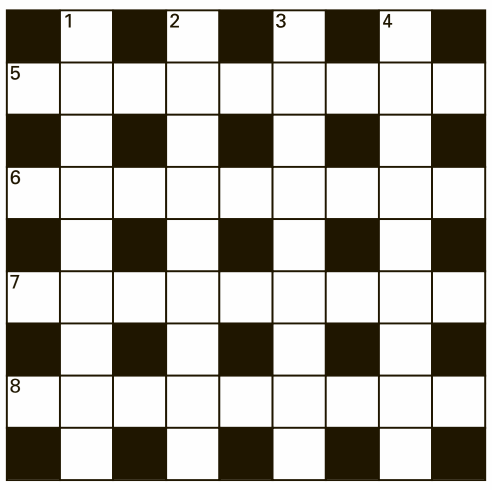

Horizontaal:
5. Zet je zo om door te halen (6); Herinnering aan het biljarten (6);
6. In de buurt van de zomer (4); Zo is een slee flink kaal (8);
7. Georganiseerd dik geworden (7); Duw de maat op zijn stoel!! (5);
8. Komt het van pas op deze plaats? (7); Briljant legerdeel (5).

Verticaal:
1. Vis met draaibare nieren (5); Stomme muzikant (7);
2. De bus van een slager (7); Op oneerlijke wijze overhoop halen (8);
3. Geldig staafje (4); Tobben over haar prijzen (8);
4. Veel soldaten in het stadion (7); Is een klinker uniek? Nee, onnozel (5).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

N	G	S	E	B	M	A	A	R	B	D	R	D
D	E	L	IJ	O	D	O	M	I	S	A	U	Q
R	L	R	I	L	O	O	N	S	T	O	P	T
O	A	M	E	W	B	Z	U	M	Z	D	C	C
B	A	O	L	T	R	O	A	A	S	E	O	W
D	K	O	N	I	U	U	D	K	L	M	E	K
A	O	B	E	T	F	E	E	E	P	E	S	A
A	L	N	P	S	L	E	P	R	R	T	E	E
L	N	E	P	A	L	E	I	S	T	E	R	R
U	O	N	O	A	T	M	T	L	O	R	E	B
C	T	N	H	H	E	A	I	E	I	L	S	E
H	L	E	S	R	N	E	L	A	K	M	N	I
T	A	D	E	D	L	A	A	B	A	K	A	T
Z	D	N	E	R	E	T	S	A	R	G	D	F
A	N	E	K	IJ	L	E	G	R	E	V	A	L
K	R	E	T	A	L	F	R	E	V	L	U	P

Braambes
Comprimeren
Daltonlokaal
Danseres
Demeter
Dennenboom
Duozadel
Elect
Erflater
Familiefilm
Haast
Kabaal
Kalen
Kazoo
Laadbord
Loonstop
Lospeuteren
Luchtzak
Pagaai
Palei
Pulver
Quasimodo
Rasteren
Shoppen
Tiebreak
Treurwilg
Vergelijken
Weerstand
IJlbode

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

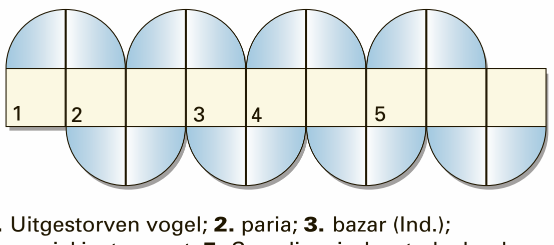

1. Uitgestorven vogel; **2.** paria; **3.** bazar (Ind.); **4.** muziekinstrument; **5.** Scandinavische sterkedrank.

© Puzzelland/130921

SUDOKU

2		5					7	4
	6					1		
8	9		1	5	7			
					6		1	
	8	1	3	4				
3			8				6	9
		7		6		8		
				3	8		5	
	2			7	4			3

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

2	3	5	8	7	1	9	6	4
1	4	7	5	6	9	8	3	2
6	8	9	4	2	3	5	7	1
5	6	1	7	4	8	2	9	3
9	2	8	6	3	5	1	4	7
3	7	4	9	1	2	6	5	8
8	5	2	3	9	4	7	1	6
4	9	6	1	8	7	3	2	5
7	1	3	2	5	6	4	8	9

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Cacao; 5. kea; 8. lehar; 13. aval; 14. pilav; 16. sago; 17. een; 18. bod; 19. rib; 21. wat; 22. amor; 25. soja; 27. spek; 28. men; 30. buit; 32. tien; 33. jakob; 35. kiev; 37. ar; 38. truc; 39. rose; 40. ra; 41. mica; 43. trens; 45. bank; 47. haag; 49. ore; 50. roze; 52. blow; 54. maxi; 56. uri; 58. dia; 60. sop; 61. mus; 63. long; 65. strop; 67. tune; 68. steel; 69. eek; 70. rijten. VERTICAAL: 1. Caen; 2. ave; 3. canape; 4. al; 5. kid; 6. el; 7. aar; 9. es; 10. hawaii; 11. aga; 12. roti; 14. por; 15. vis; 18. bok; 20. bob; 23. mentaal; 24. gek; 26. jukebox; 27. sirih; 28. macro; 29. norne; 31. terne; 32. tam; 33. jut; 34. bos; 36. vak; 42. cabine; 44. ere; 46. azimut; 48. god; 50. rap; 51. huls; 53. wis; 54. mop; 55. asen; 57. rot; 59. ate; 60. sok; 62. une; 64. ge; 66. re; 67. tij. **Crypto-overlapper:** Horizontaal: 5. Spuitvoer; 6. klevertijd; 7. splijtenno; 8. sterratum. Verticaal: 1. Spijlspits; 2. pilvrijerij; 3. overwegas; 4. bewijsneus. **Anagram:** 1. lied-linde-heldin; 2. irannadir-arduin; 3. kern-krent-rinket; 4. rots-soort-troost; 5. nest-sante-snater; 6. rail-larie-tralie; 7. loog-gloor-oorlog; 8. reis-ereis-cerise; 9. gier-orgie-horige; 10. pret-prent-tropen. Gevraagd woord: HARTSTOCHT. **Woordzoeker:** VOORHAMER **Puzzelslang:** 1. Vete; 2. eufraat; 3. tiro; 4. obelisk; 5. klieder. Sleutelwoord: VERTOLKER.

Vloeibare salade

Er gaat niets boven gazpacho van verse groenten. In feite is gazpacho een salade waarbij de groenten deels of helemaal vloeibaar zijn gemaakt. Net als rauwkost, wordt gazpacho soms met olie en azijn aangemaakt; en ook net als sla met croutons opgediend. IJskoude gazpacho is verfrissend en verkoelend.

Tekst: Miriam de Windt

Gazpacho is een Spaans (voor)gerecht. De Spaanse keuken is één van de belangrijkste grondleggers van het mediterraan dieet. De Spaanse keuken bestaat uit verschillende regionale keukens: de Catalaanse, Galicische of Baskische keukens, die onderling sterk verschillen. Ze bevatten echter één gemeenschappelijke eigenschap: de verscheidenheid aan verse producten uit het land zelf.

Analyserend

De groenten voor garnering zijn niet meegenomen in de berekening, aangezien het volgens de regels van de etiquette niet hoort de garnering te eten.

Voldoende voedingsvezels, teveel zout, rijk aan vitamines A, B1 en C. Dit valt te concluderen uit de analyse. De hoeveelheden voedingsvezels, vitamine A en C spreken voor zich, gezien het feit dat voor dit gazpacho-recept u alleen verse groenten gebruikt. Frappant is de hoeveelheid vitamine B1. Deze wordt voornamelijk geleverd door de tomaten, komkommer en het brood voor de croutons. Het zout (natrium) is iets aan de hoge kant. Natrium in de gazpacho komt van het tomatensap, uiteraard het zout in het recept en het brood voor de croutons. Om het zout te verminderen kunt u in de eerste plaats het zout weglaten. Ten tweede kunt u ook tomatensap zonder toegevoegd zout gebruiken. Het zout minderen geldt natuurlijk voor degenen die een natriumbeperkt dieet hebben en echt geen toegevoegd zout mogen hebben.

Gazpacho is een gerecht voor warme dagen. Het lest de dorst, levert vitamines en mineralen, waaronder ook zout. Bij veel transpiratie verliest u veel vocht én zout. Een portie gazpacho vult dit weer goed aan.

Gazpacho

Oorspronkelijk is gazpacho een Spaanse boeren-broodsoep met knoflook, olijfolie en azijn en groenten van het seizoen. Andere varianten gaan uit van gemalen amandelen.

De moderne versie is eigenlijk een koude tomatensoep. U kunt met gazpacho variëren zoveel als u wilt met de basis-ingrediënten, als ze maar smaak hebben. In ieder geval komt er geen vlees of bouillon aan te pas. Gazpacho wordt nooit verwarmd en behoort ijskoud gegeten te worden. Een gedeelte van de ingrediënten kunt u er apart bij serveren, zodat ieder ze naar eigen smaak kan toevoegen. Wijn-azijn en olijfolie, die u eventueel kunt toevoegen, dienen van goede kwaliteit te zijn.

In een mediterraan dieet...

Veel verse groenten, verse kruiden en specerijen, noten en olijfolie, zijn enkele kenmerken van het mediterraan dieet. Behalve noten en olie, komen al deze voedingsmiddelen in dit recept van gazpacho voor.

Noten in een gazpacho is heel goed mogelijk, want er bestaan recepten van gazpacho die niet met tomaten gemaakt wordt, maar met gemalen amandelen. En voor wat betreft olijfolie, een scheutje kunt u altijd toevoegen.

In een gazpacho hebt u vele eigenschappen van het mediterraan dieet bij elkaar. Een ander voordeel van gazpacho is dat er niet gekookt wordt. Feitelijk eet u rauwe groenten in vloeibare vorm. Hitte komt niet te pas bij een gazpacho, dus is er evenmin sprake van het verlies van vitamines en mineralen met kookvocht. U krijgt alle goede eigenschappen van rauwe verse groenten, kruiden en specerijen binnen. Lekker, verfrissend en goed voor uw spijsvertering.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Voedingswaarde voor een 1-persoonsportie gazpacho:

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	94 /395	5%
Natrium	255 mg	13%
Eiwitten	5 g	5%
Kalk	38 mg	5%
Vetten	2 g	3%
IJzer	1.1 mg	7%
Verzadigde vetten	1 g	5%
Vitamine A	227 mcg	25%
Vitamine B1	0.14mg	14%
Vitamine B2	0.07 mg	5%
Vitamine C	40 mg	57%
Cholesterol	5 mg	2%
Voedingsvezels	3 g	10%
Koolhydraten	15g	6%

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May

Gazpacho

Voor 6 personen:

Ingrediënten:
11/2 pond verse tomaten, in stukken gesneden
1 medium groene paprika, in stukken gesneden
1 kleine komkommer, geschild en in stukken gesneden
4 eetlepels rode wijn-azijn
1/2 theelepel dragon
1/4 theelepel suiker
1 flinke teen knoflook
1 cup tomatenjuice
zout naar smaak
De in stukjes gesneden komkommer, groene paprika en tomaat, en de in fijne ringetjes gesneden lente-uien voor garnering.

Voor de croutons:
2 eetlepels boter
1 teen knoflook, geperst
6 sneetjes witbrood zonder korst, in dobbelsteentjes gesneden.

Bereidingswijze:
De soep:
Alle ingrediënten voor de soep behalve die van de garnering in de keukenmachine pureren. Door een zeef wrijven. Zo nodig smaak corrigeren. Koud laten worden in de koelkast.

De croutons:
In een koekenpan de boter smelten. De geperste knoflook toevoegen, dan de dobbelsteentjes brood. Circa 30 minuten op een laag vuur bakken, tot ze goudkleurig en heel knapperig zijn. Van tijd tot tijd omscheppen en laten afkoelen. De soep ijskoud opdienen. Garnering en croutons er apart bij serveren.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Antinori Cipresseto Rosato

Druivensoort: **Sangiovese en Canaiolo**
Streek: **Toscane**
Kleur: **Rosé met intense gloed**
Geur: **Wilde klaprozen, rode paprika**
Smaak: **Tomaat, kers, framboos, amandel**

Bij een gazpacho kunt u het beste kiezen voor een pittige belegen rosé-wijn. Kijk bij het kiezen altijd naar de kleur van de rosé-wijn. Als deze mooi intens is en een donkere ietwat bruine gloed heeft dan is hij vaak intenser en rijper van smaak. Zo'n gerechtje van tomaat, paprika, komkommer, knoflook en zwarte peper heeft een tegenhanger met redelijke complexiteit en hoog smaakgehalte met veel rijpe tonen nodig.

Deze Rosato, gemaakt door de familie Antinori, is daar een goed voorbeeld van. Een gedeelte van de jonge wijn gemaakt van de karaktervolle, inheemse druivenrassen Sangiovese en Canaiolo lagert volgens zeer lange familietraditie op gebrande eikenhouten vaten en krijgt daardoor mooie belegen smaken mee.

Fruitig, stijlvol en pittig, met een duidelijke smaak van groenten als paprika en tomaat in de wijn aanwezig.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Oude gewoontes, nieuwe technieken

Wijnbouwers die hun vaten van eikenhout vervangen door amforen van gebakken aarde: wordt de oudste manier om wijn te laten rijpen de nieuwste trend?

Tekst: Erik van Kampen

Door mijn rondreis in de wijngebieden van Italië kwam ik iets opmerkelijks tegen, waar ik u graag iets meer over vertel, namelijk het gebruik van een eeuwenoude techniek, het lageren van wijn op aardewerk-amforen die we kennen uit de Griekse oudheid.

Amforen werden gebruikt in het antieke Griekenland. Zowel de gisting, de rijping als het vervoer en de bewaring van wijn gebeurden in deze grote potten van gebakken aarde. Pas in de eerste eeuw na Christus zouden Romeinse wijnhandelaren de houten tonnen introduceren.

De meeste amforen hadden een inhoud van 25 tot 30 liter, en een vorm die onderaan puntig was en naar boven toe breder uitliep. Daardoor konden ze niet rechtop blijven staan. In wijnkelders werden ze tegen elkaar gezet, zodat ze elkaar in evenwicht hielden.
Aan een amfoor werden twee handvatten bevestigd, zodat ze aan twee zijden gedragen kon worden. Zelfs een lege amfoor was te zwaar voor één man.
De meeste wijn werd over zee vervoerd, een gevaarlijk avontuur: er liggen duizenden amforen op de zeebodem, afkomstig van scheepswrakken. Maar ook op het Europese vasteland werden resten van vele duizenden amforen teruggevonden, vooral in Italië.

Dat is misschien de verklaring waarom precies in Italië een aantal wijnbouwers opnieuw aan het experimenteren is gegaan met deze eeuwenoude techniek, net nu de wijntechnologie zulke spectaculaire vooruitgang heeft gemaakt. Maar voor hen gaat het niet om vooruitgang: zij vinden dat de technologie de vervlakking van de wijnen in de hand heeft gewerkt, en dat we moeten terugkeren naar het verleden om de 'ziel van het wijnmaken' te herontdekken.

Een van de eerste wijnbouwers die overstapte op amforen, was Jösko Gravner uit Friuli, een Italiaanse wijnstreek op de grens met Slovenië. Net op het moment dat hij de top in de wijnwereld had bereikt en zijn wijnen voor de duurste prijzen werden verkocht, besliste hij - tot wanhoop van zijn invoerders - om met dit nieuwe project te beginnen. Ik bezocht hem toen hij net terug was uit Georgië, zoals Griekenland een van de bakermatten van de Europese wijncultuur, waar nog steeds amforen worden gebruikt. Tot mijn verbazing zei Gravner dat hij in Georgië een aantal van de beste wijnen ter wereld had gedronken. Dat de Georgische wijnen niet bekend zijn in onze contreien, zou met de rampzalige economische toestand van het land te maken hebben. Gravner was zo enthousiast, dat hij in Georgië meteen amforen had besteld, en ze in zijn wijnkelder liet ingraven. Tegenwoordig laat hij er zijn wijnen in gisten en rijpen.

Dat deze techniek niet evident is, ondervond een ander gedreven wijnhuis, Villa Antinori uit Toscane. Het raakte eveneens gefascineerd door amforen, maar hun eerste experiment (12 jaar geleden) mislukte. De wijn raakte bacterieel besmet - waarschijnlijk via de grond waarin de amforen zijn begraven. Gelukkig betrof het maar een deel van hun oogst.

Ik bezocht ook Borgo Confenti van het wijnhuis Ruffino in Friuli. De man maakt schitterende wijnen volgens strikt biodynamische principes, krijgt na 25 jaar hard werken eindelijk internationale erkenning, maar schakelde voor een deel van zijn oogst toch over op amforen. "Ik ben nieuwsgierig van aard", is zijn uitleg. Zijn amforen - vervaardigd in Spanje - zijn slechts gedeeltelijk ingegraven, en worden afgesloten met een glasplaat waarin een rond gat met een kurk zit. Daarover ligt een doek om de wijn te beschermen tegen het licht. Ik kreeg de unieke gelegenheid om dezelfde wijn, op eikenhout èn in amforen, te proeven en te vergelijken. De 'amforenwijn' was fijner, lichter en eleganter, en preciezer gedefinieerd. De wijn op eikenhout was voller en romiger. Een voordeel van amforen is de prijs: vaten van eikenhout zijn dubbel zo duur. Je kan een amfoor laten maken in elk gewenst formaat. Probleem is het transport: slechts zelden komen alle amforen onbeschadigd aan.
Toch getuigt het van lef van deze wijnmakers om oude technieken te steken in een nieuw jasje.

De eeuwige zoekers in de wijnwereld: je begrijpt niet altijd wat hen drijft, maar gelukkig bestaan ze.

À Votre Santé
Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

Fiscale feiten

Werken aan een verdragennetwerk

De internationale financiële dienstverlening is al decennia één van de belangrijkste sectoren in de economie van Curaçao. Dit willen we natuurlijk graag zo houden. Van belang is dat Curaçao er in 2001 voor heeft gekozen om niet langer een traditioneel belastingparadijs te zijn. Een traditioneel belastingparadijs heeft lage tarieven of heeft zelfs helemaal geen belasting en staat op zwarte lijsten in de wereld.

Tekst: Lennart Huijsen en Ingemara Bak

Curaçao heeft op dit moment een internationaal acceptabel belastingregime met fiscale faciliteiten die internationaal aanvaardbaar zijn. Van groot belang voor het succesvol zijn van dit belastingregime is dat er belastingverdragen komen.
Om de internationale financiële dienstverlenende sector impulsen te blijven geven, moet Curaçao zich profileren als een aantrekkelijke vestigingsplaats voor internationale bedrijven. Dit kan onder meer worden bereikt door het creëren van een uitgebreid verdragennetwerk. Op grond van een belastingverdrag wordt voorkomen dat landen belasting heffen over hetzelfde inkomens- of vermogensbestanddeel. Verder kunnen bronbelastingen worden verminderd op bijvoorbeeld rente, dividenden en royalties. Daarnaast kunnen in verdragen regels worden opgenomen op het gebied van informatie-uitwisseling.

Curaçao heeft op dit moment één belastingverdrag, namelijk met Noorwegen. Daarnaast kent Curaçao de Belastingregeling voor het Koninkrijk. Curaçao moet dus een flinke inhaalslag maken. Belastingverdragen met landen waarmee Curaçao zakelijke relaties heeft, zijn van essentieel belang voor de groei van onze economie.

Venezuela
Het meest voor de hand liggende belastingverdrag om weer op te pakken, is het verdrag met Venezuela. De onderhandelingen over dit verdrag zijn in grote lijnen al gevoerd. Een verdrag met Venezuela maakt Curaçao aantrekkelijk als hub voor investeringen in Venezuela. Het verdrag kan het tarief van Venezolaanse bronbelasting op dividenduitkering aan Curaçaose vennootschappen reduceren. Hetzelfde geldt voor de Venezolaanse bronbelasting op rente of royalty.

Zowel Venezuela als Curaçao hebben op dit moment lokale regelgeving op het gebied van informatie-uitwisseling. Op grond van de Curaçaose wetgeving zal niet zomaar informatie worden verstrekt. De informatie moet van belang zijn voor de vaststelling van de feiten die invloed kunnen uitoefenen op de belastingheffing van een bepaalde belastingplichtige. Die lokale regelgeving staat los van een mogelijkheid tot uitwisseling van inlichtingen op basis van een belastingverdrag. Dat er in een belastingverdrag een bepaling staat voor informatie-uitwisseling hoeft geen belemmering te zijn om een belastingverdrag met Venezuela te sluiten. Dit was immers geen belemmering voor landen zoals Barbados en de Verenigde Staten om een belastingverdrag te sluiten met Venezuela. In het verdrag met Venezuela kunnen regels worden opgenomen die bepalen onder welke voorwaarden informatie-uitwisseling tussen Venezuela en Curaçao kan plaatsvinden. Zogenoemde ‘fishing expeditions’ waarbij informatie wordt gevraagd over belastingplichtigen wordt hiermee voorkomen.

Het zou een enorme impuls geven voor de internationale financiële sector indien belastingverdragen worden gesloten door Curaçao. Echter, de onderhandelingen tussen overheden om te komen tot een verdrag zijn langlopende processen. Deze processen kunnen stagneren door veranderde politieke of economische inzichten. Dit moet echter geen drempel vormen om de onderhandelingen aan te gaan, maar juist een stimulans zijn om de uitdaging aan te gaan. Het sluiten van verdragen met handelspartners, zoals Venezuela, is voor Curaçao heel belangrijk als voor zijn financieel centrum en zal een nieuwe impuls geven aan onze economie.

Mr Lennart Huijsen en mr Ingemara Bak zijn werkzaam bij PricewaterhouseCoopers Curaçao als belastingadviseurs. In deze rubriek wordt over diverse fiscale onderwerpen geschreven.

Mens & Werk

Hoe bereikbaar bent u?

We willen overal en altijd bereikbaar zijn en met de hedendaagse technieken is het ook mogelijk om altijd en overal bereikbaar te zijn. Wereldwijd wordt er door allerlei bedrijven dag in dag uit gewerkt aan het vergroten van het gemak en de bereikbaarheid van de mensen, maar toch komt het voor dat mensen op het werk onbereikbaar zijn.

Tekst: Judice Ledeboer

Dat heeft in de meeste gevallen niets met de technologie te maken, maar met het gedrag van de mensen. Helaas laat de technologie ons ook weleens in de steek en zijn particulieren, bedrijven en soms hele wijken telefonisch en via het internet onbereikbaar. Het zou niet mogen gebeuren in de tijd waarin we leven. De reden van die technische storingen hebben veelal ook met gedrag van de mensen te maken: slecht onderhoud, niet reageren op signalen die een voorbode van grotere storingen zouden kunnen zijn, geen verantwoordelijkheid nemen en de schuld bij de ander leggen.
Kortom, we leven in een tijd waarin praktisch alles mogelijk is door de hedendaagse technologie, maar soms lijkt het alsof we in de middeleeuwen leven, afgesloten van alles en iedereen. Pas als we onbereikbaar zijn zien we ook hoe afhankelijk we zijn geworden van internet en telefonie. Sociaal en zakelijk. Bereikbaar zijn waar en wanneer we dat willen is tegenwoordig een van onze prioriteiten. Thuis, op het werk, tijdens vergaderingen, onderweg, tijdens het sporten, met het uitgaan en zelfs tijdens een gezellig samenzijn met familie en vrienden. ‘Het zou weleens kunnen gebeuren dat iemand me nodig heeft of iets belangrijks moet vertellen’. Zowel privé als op het werk zijn de dagen soms hectisch en is het vanzelfsprekend dat privé- en zakelijke contacten gescheiden blijven. Niet iedereen neemt dat zo nauw. Het komt voor dat docenten in de klas hun telefoon aanhouden, omdat hun partner, ouder of kind mogelijk belt. Ze hebben wat betreft bereikbaarheid geen goede afspraken gemaakt. Een docent behoort tijdens lesuren niet te telefoneren. Het is al lastig genoeg om de leerlingen geconcentreerd te houden tijdens de les en het telefoongedrag van de docent leidt enorm af. Het geeft de jongeren ook een argument om zelf de telefoon aan te houden, ‘want ik moet bereikbaar zijn voor mijn moeder, vader, oma en vriend en de docent doet het ook’. Dit telefoongedrag doet zich ook veel voor tijdens vergaderingen of bijeenkomsten.

Om ieders aandacht te behouden wordt er vaak voor een vergadering, lezing of bijeenkomst gevraagd of de mensen hun telefoon uit willen zetten, of in ieder geval op ‘stil’ om niet afgeleid te worden. Helaas nemen veel mensen dit verzoek niet serieus en wordt er tijdens vergaderingen en bijeenkomsten heel wat afge-sms’t, getwitterd en ge-e-maild. Privé en/of zakelijk: dat doet er niet toe. Mensen die dit doen zijn niet gefocust bezig met dat waar ze mee bezig zijn, een vergadering of bijeenkomst bijwonen of een lezing volgen. Hun gedrag getuigt van desinteresse. Het is zelfs heel respectloos naar de voorzitter van de vergadering, de manager en collega’s toe of de spreker die een praatje of lezing houdt. En als er iets van gezegd wordt vinden deze mensen altijd wel een excuus waarom ze bereikbaar móeten zijn. Het is altijd belangrijk. ‘Ik móet bereikbaar zijn’.
Maar nu doet zich iets vreemds voor. De onbereikbaarheid van mensen. Hoe vaak komt het voor dat u naar een bedrijf of instantie belt en de telefoon wordt niet beantwoord. Hoe vaak komt het voor dat u een e-mail stuurt en uw e-mail wordt niet beantwoord? Het is een veel voorkomende klacht en het komt voor in de private en overheidssector. Soms lijkt het wel of de bedrijven gesloten zijn. Of na 10 x overgaan volgt er een voice mail dat de betreffende persoon niet bereikbaar is. Maar bij lang aanhouden, veelvuldig bellen, krijgt men altijd de voice mail? Wat is dit voor situatie? Wat is dit voor gedrag? En het wordt nog erger. Via Facebook en Twitter is een persoon heel actief met berichten en weet men in ieder geval dat die persoon nog leeft. Het aantal contactmomenten dat we anno 2013 hebben is enorm. Website, e-mail, Facebook, Twitter, LinkedIn, WhatsApp, Skype, enz. Het zijn allemaal diensten waarmee we snel met elkaar kunnen communiceren. Maar waarom zijn mensen of instanties dan soms totaal onbereikbaar?
Het is logisch dat ieder mens wil waken over de eigen bereikbaarheid. We willen zelf kunnen bepalen op welk moment, voor wie en hoe we bereikbaar zijn. Er is echter een groot verschil tussen de rollen die we hebben en de mate van bereikbaarheid binnen die rollen.
Een werknemer moet de uren die hij voor zijn baas werkt bereikbaar zijn voor iedereen die met het werk te maken heeft: collega’s, klanten, leveranciers. Er heerst een bepaalde hiërarchie binnen de functies en niet iedereen kan bijvoorbeeld de CEO rechtstreeks bellen. Een secretaresse is dan de buffer tussen de CEO en de rest van de wereld. Zij bepaalt (in opdracht van de CEO) wie er direct contact met de CEO mag hebben. Bij grote bedrijven is er ook vaak een telefoniste die de telefoon beantwoordt en dan doorschakelt naar de persoon met wie de beller contact wil hebben.
Maar hoe vaak wordt er zelfs door de telefoniste niet opgenomen? De reden? Dat is de grote vraag. Het kan van alles zijn, De telefoniste is in gesprek, alle lijnen zijn bezet, maar het kan ook iets anders zijn. Maar wat? Of men krijgt doorlopend een automatisch antwoord: ‘op het moment kan niemand u te woord staan. Wij verzoeken u later nog eens terug te bellen’. Maar ook later is contact niet mogelijk.
Ook met het reageren op e-mails gaan veel werknemers heel slordig om. E-mails worden niet gelezen of wel gelezen maar niet beantwoord. Dit getuigt van een nalatige werkhouding, want tegenwoordig behoren telefonische bereikbaarheid op het werk en het reageren op telefoontjes, sms’jes, en e-mails tot gedrag op de werkvloer waar nog veel geleerd moet worden.

Marketing

Toerist or not toerist, that’s the question

En ja hoor, of de duvel er mee speelt. Uitgerekend de club die budgetvakanties naar de Turkse stranden aanbiedt, kwam met het nieuws een ware prijzenoorlog te ontketenen op de Nederlandse vakantiemarkt met als te veroveren bestemming Curaçao. Het bericht haalde alle lokale kranten en de reacties waren uiterst positief. ‘Dit is precies wat Curaçao nodig heeft’, was de heersende gedachte. Meer toeristen! Super!

Tekst: Marcel Truyens

Helaas, helaas. Er is geen sprake van meer airlift, er komen voorlopig dus niet (nog) meer vliegtuigstoelen beschikbaar op de route Amsterdam - Curaçao. Nee, deze prijsvechter koopt tegen een zeer scherpe prijs stoelen in bij de KLM en in het verlengde daarvan zeer goedkope kamers bij onze hotels en bundelt dit tot een all-in propositie tegen ongekend lage consumentenprijzen.

Waarom? Omdat deze operator moet groeien in een stagnerende Nederlandse toeristenmarkt. En dus zet deze partij de aanval in op zijn grootste concurrent in het lage marktsegment: TUI. Dat doen ze door zeer scherp in te kopen en met een minimale marge te verkopen. Zo pikken ze beetje bij beetje marktaandeel van de grootste concurrent. Vanuit de operator gezien een tamelijk risicoloze operatie tegen zeer overzichtelijke investeringen en niet onbelangrijk, als het mislukt ben je zo weer weg.
Wat kan TUI doen? Deze club kan slechts reageren met hetzelfde prijswapen. Men biedt een vlucht en een verblijf aan in hetzelfde hotel en kan dus vrijwel niets anders. TUI zal dus proberen op - of net onder - het prijspeil van de nieuwe operator te gaan zitten om zo haar marktaandeel te verdedigen. Een negatieve prijsspiraal ligt op de loer en zal net zo lang doorgaan tot een van de partijen het opgeeft of tevreden is met haar marktpositie.
Curaçao wordt met andere woorden de ‘battleground’ van twee touroperators die elkaar op de Nederlandse markt het hok uit willen vechten. Is dat negatief of slecht voor Curaçao? Op het eerste gezicht lijkt het alleen maar positief. Met de lagere prijzen wordt Curaçao bereikbaar voor een grotere markt, en meer mensen betekenen meer inkomsten. Er zullen meer bikini’s verkocht worden, meer zonnebrillen, meer zonnebrandolie en misschien wel meer Polar. Goed voor de middenstand.
Maar waar valt de echte winst? De operator biedt zijn propositie all-in aan, rekent de hele vakantie in Nederland af en heeft tegen een bodemprijs de vliegtuigstoel en de kamer ingekocht. De marge zit in zijn tas. De hotels redeneren vanuit de gedachte dat leegstand van een kamer meer kost dan bezetting tegen de laagste prijs en verdienen dus minimaal. De hotelier hoopt op extra inkomsten uit bar- en restaurantomzet. De realiteit is echter dat er hele hordes toeristen het bier en eten de supermarkt uitsjouwen om vervolgens lekker op hun kamer de avond door te brengen, al dan niet voorzien van ‘uitzending gemist’.

Voor de middenstand geldt hetzelfde: een ‘Haen-Emmetje’, laat het een topje, rokje of bikini zijn, kost nog altijd stukken minder dan hetgeen de lokale middenstand hier aanbiedt. Die kan dus twee kanten op: meegaan in het H&M prijssegment, hetgeen gezien het volume en de kosten een vrijwel onmogelijke opgave is of in toenemende mate geconfronteerd worden met een ‘kijken, kijken maar niet kopen’-publiek.

Maar het grootste risico is de toekomst. Hoe kom je ooit weer van dit publiek af? Hoe krijg je ooit de kwaliteit weer op niveau als je intussen de naam hebt en bent ingericht op ‘laagwaardig’ massatoerisme. Hoe krijg je ooit weer een fatsoenlijke prijs voor je kamers als de markt niet beter weet dan dat je voor goedkoop zonzeker bier en kroketten naar Curaçao moet. Hoe aantrekkelijk zijn we dan nog voor de toerist die een kwalitatief hoogwaardige tropische vakantie zoekt? De toerist die liever een design jurkje koopt, liever een goede Chablis drinkt dan een zoete rosé, liever iets meer betaalt voor kwaliteit. De toerist kortom, die juist geen Zandvoort-, Costa del Sol- of Turkse kust-ervaring zoekt.

Shakespeare schreef in Hamlet ‘To be or not to be’, waarmee hij duidde op de vraag hoe de mens omgaat met moeilijke situaties. Uit angst voor de onzekere toekomst en de dood zo veronderstelde hij, berust de mens in de lastige situatie waarmee hij wordt geconfronteerd. Het feit dat we worden geconfronteerd met deze situatie betekent dat we de regie niet in handen hebben en er dus in berusten. Het wordt echt hoog tijd dat we ons realiseren op wat voor een unieke plek we zitten en wat we te bieden hebben.
In slechte tijden zal Mercedes of Rolex haar producten ook niet tegen kostprijs verkopen. Men realiseert zich dat hun producten een intrinsieke en emotionele waarde hebben voor de consument en men verdedigt deze waarde met hand en tand. Op korte en lange termijn. En zo mogen wij ook niet toestaan dat de waarde van ons toeristisch product nog verder wordt uitgehold door derden die dat slechts doen voor hun eigen gewin.
Voor de branche, Chata, CTB, ligt hier een dringende uitdaging: zet doelstellingen op bijvoorbeeld een minimale bruto marge per kamer, definieer een maximaal aantal strandbedjes per oppervlakte strand, maak echt werk van duurzaam toerisme, eis een betere en snellere immigratie- en bagageafhandeling op Hato, doe aan smart targeting als het erom gaat markten te bereiken, denk in termen van relatiemarketing in plaats van bezettingsgraad, denk in kwaliteit in plaats van volume, ga denken op lange termijn. Anders wordt het inderdaad ‘Toerist or not Toerist’.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Hoe aantrekkelijk zijn we nog voor de toerist die een kwalitatief hoogwaardige tropische vakantie zoekt?

Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E | marcel@stradius.com W | www.stradius.com

‘Overleven in steeds sneller wordende maatschappij’

Op zijn twintigste vertrok hij naar Nederland en bouwde daar een goed lopend bedrijf op, Silkbricks geheten. Op zijn visitekaartje staat: ‘Let’s get passionate about work!’ Een zeer toepasselijke pay-off, want tijdens het gesprek blijkt hoe ‘passionate’ Steven de Lira is. Hij volgde veel leiderschapstrainingen en ondervond daarna wat strubbelingen in verband met zijn uiterlijk. Toen hijzelf een training gaf aan brandweerpersoneel werd de vraag gesteld wat zijn recht van spreken was. Dat mag verbazing wekken, maar de 39-jarige De Lira ziet er uit als een eerstejaars student. Een broekkie in de ogen van de vraagsteller.

Tekst: Marja Berk Foto’s: Ken Wong

Eerst maar even de vraag waar Silkbricks voor staat. De Lira: “SilkBricks maakt de collectieve ambitie van organisaties en de talenten en passies van medewerkers transparant. Onze software matcht talenten en passies aan teams en projecten. Door het toepassen van gamingprincipes raken mensen enthousiast en gemotiveerd.” Hij vertelt er gedreven over, maar zijn bedrijf is niet de reden dat hij voor de zoveelste keer zijn geboorte-eiland bezoekt. Nee, De Lira is hier met heel andere zaken bezig. Een project op het gebied van innovatie in het onderwijs op Curaçao. Dat Silkbricks daarbij wat financiële ondersteuning kan bieden, is mooi meegenomen. Hij vervolgt: “Ik heb de Stichting Young Talents United (YTU) in het leven geroepen omdat het mij opviel dat het funderend onderwijs op Curaçao fundamenteel niet veel verschilt van zo’n dertig, veertig jaar geleden. Maar in die periode is de samenleving erg veranderd en daar is niet op geanticipeerd. Er is wel veel aandacht voor de ouderwetse manier van lesgeven over geschiedenis, rekenen, taal, maar de jeugd loopt tegenwoordig met een smartphone op zak en kan op elk gewenst moment internet raadplegen. Neem mijn eigen veertienjarige zoon bijvoorbeeld. Die had wat filmpjes gemaakt en die kruipt achter de computer om die filmpjes te monteren. Geleerd via internet.”

Volgens hem betekent dit dat kinderen op een heel andere manier les moeten krijgen dan tot nu toe het geval is geweest. Zijn uitgangspunt is dat bewustwording en ontwikkeling van talenten, leiderschapskwaliteiten bij kinderen bevordert. “Maar de ontwikkeling in informatica gaat supersnel. Drie jaar geleden stonden de termen ‘apps’ en ‘tablets’ nog in de kinderschoenen en nu weet iedereen wat je bedoelt. Zo zie je ook dat het ontwikkelen van een website op een heel andere wijze moet gebeuren, die ontwerpwetten gelden nu niet meer.”

“Ik ben er de man niet naar om vanaf de zijlijn kritiek te leveren.”

Waar De Lira zich zorgen om maakt, is dat het onderwijssysteem in Nederland in dat opzicht verder is dan op Curaçao. Dat heeft gevolgen voor bursalen die naar Nederland vertrekken om te studeren. Een gemiste kans. In zijn optiek ontbreekt het in de Antilliaanse cultuur aan ambitie naar persoonlijk leiderschap en de verantwoordelijkheid om dat zelf te bereiken. De Lira lacht en zegt: “Hier zeggen ze ‘de bus heeft mij verlaten’. Ze realiseren zich niet dat zij zelf te laat waren. De schuld ligt altijd bij een ander. Maar alles is altijd jouw eigen verantwoordelijkheid. Dat inzicht is te bewerkstelligen bij de nieuwe generatie. Het is jouw bijdrage aan het geheel, dus bereid je voor op de toekomst.”

Ontwikkeling en innovatie zijn de twee kernpunten waar De Lira vanuit gaat. “Ik ben er de man niet naar om vanaf de zijlijn kritiek te leveren. Als ik zie dat zaken significant beter kunnen ben ik de eerste om mijn steentje bij te dragen, dan moet ik daar iets aan doen. Wat is er dan beter om te beginnen bij de roots, de kinderen?”

Stichting Young Talents United ontwikkelde, in samenwerking met de hoofdsponsors Aqualectra en RBC een eerste innovatief educatieproject. Een derde sponsor is KPMG. De introductie hiervan vond plaats in Luna Blou. Dit eerste project, een pilot, is voornamelijk bedoeld om jongeren bewust te maken van het belang van efficiënt waterverbruik.

“We hebben vier scholen bereid gevonden om aan de pilot deel te nemen. Het is een combinatie van gemeenschappelijke doelen van de partners RBC en Aqualectra om duurzame projecten voor de jeugd te realiseren: de RBC, met hun wereldproject ‘RBC Blue Water Project’ en Aqualectra die als doel heeft om meerdere projecten te realiseren ter verhoging van bewustwording bij jongeren met betrekking tot verantwoordelijk gebruik van water, elektriciteit en bescherming van ons milieu.” Het project wordt ondersteund door middel van lesboeken en leerkrachten van de deelnemende scholen kregen een training. Schijfster Diana Lebacs verleende haar medewerking door het boek ‘Kaboemmm en Toen!’ te schrijven. Het boek is een inleiding voor het werkboek dat de titel ‘Met onze talenten maken wij het verschil’ draagt. ‘Kaboemmm en Toen!’ is speels geschreven en begint met het verhaal over een jongetje dat zijn hele klas, inclusief docent, kwijt is. Tijdens zijn zoektocht ontmoet hij twee buitenaardse wezens, die hem op zijn tocht begeleiden. Maar eigenlijk is de kern van het verhaal dat het jongetje zichzelf ontdekt. Hij ontwikkelt een manier om water te vinden; dat is tenslotte een eerste noodzaak. De boodschap is duidelijk. Zet je hersens aan het werk en ontwikkel je talenten. Neem initiatief.

De Lira: “In het werkboek dat erbij hoort komt je creativiteit en expressie aan bod. Op deze manier laten we de kinderen zien dat er meerdere soorten talenten zijn. Daartoe wordt eerst uitgelegd wat een talent is. Het is niet alleen een optelsom van wat je goed kunt, maar je moet ook de ambitie hebben om er iets mee te kunnen, de discipline hebben om ermee te oefenen en de mogelijkheden zien. In hoofdstuk twee wordt gezocht naar wie ze zijn en waar ze vandaan komen. De creativiteit wordt tevens aangeboord door het ontwerpen van een familiewapen.”

Om je talenten te ontwikkelen heb je anderen nodig. De sociale vaardigheid wordt ter sprake gebracht, hoe werk je in groepen, er wordt geleerd over normen en waarden en het verschil daarin. De Lira grinnnikt. “Er wordt uitgelegd wat de waarde is van op tijd komen, respect hebben voor je medemens en vooral luisteren naar elkaar. Belangrijk is dat ook ouders erbij worden betrokken. Neem de ontwikkeling van het familiewapen, dat vergt overleg binnen het gezin. Wat vinden we leuk, waar zijn we goed in en is dat leuk of belangrijk om in het wapen te verwerken. Al deze aspecten zijn belangrijk om persoonlijk leiderschap en bewustwording te creëren.” De Lira vindt de samenwerking met RBC en Aqualectra van groot belang in het project. “Je kunt een televisiespotje maken en dat eindeloos herhalen, of je ontwikkelt iets dat veel meer impact heeft. Eén van de vragen in het werkboek is hoeveel liter water je moet besparen om iets dat je graag wilt, te kunnen kopen. Het belang van kringloop wordt uitgelegd, heel belangrijk voor het milieu, dus de samenleving. Hoe vinden zij dat we omgaan met de talenten van Curaçao en wat zou een toerist denken van een smerig strand en wat zou je kunnen doen om die stranden schoon te houden? Dat zet ze aan het denken. De één zal komen met het schrijven van een tekst voor een poster, de ander maakt een rapnummer. Ieder zijn talent. Ze leren over de gevolgen van het wegblijven van die toerist. Kleine les in economie.”

De leerlingen krijgen aan het eind van het werkboek de opdracht een plan van aanpak te maken en de reacties van de deelnemende scholen en docenten zijn zo lovend dat besloten werd het aantal betrokken klassen uit te breiden. Op initiatief van de scholen, overigens.

De doelstelling van De Lira omvat deelname van meerdere scholen aan het programma. Gezien het programma en de geboden materie zal dat zeker haalbaar zijn. Hij is inmiddels een jaar bezig met een doordacht samengesteld team. “We hebben met een man of tien aan dit project gewerkt zowel in Nederland als hier. Daar zitten ook pedagogen bij en we houden onderling contact via internet en Skype. De boeken zijn in eerste instantie in het Nederlands opgezet; we werken hard aan de vertaling in het Papiaments.” Hij droomt over een olievlek-effect, waarbij alle scholen deelnemen aan het project. Vindt het noodzakelijk dat ook docenten de urgentie van verandering onderkennen. En hij heeft hoop. “We hebben op Curaçao maar 150.000 mensen te veranderen”, lacht hij. “Dat moet toch te doen zijn.” De vraag rijst of er zo langzamerhand geen overkill ontstaat aan stichtingen en trainingsprogramma’s om een mentaliteitsverandering bij kinderen te bewerkstelligen. Wordt het niet een beetje veel? “Nou, ik vind een voorbeeld in mijn eigen kinderen. Je kunt misschien spreken van een overkill maar als één van de kinderen vraagt om oplaadbare batterijen te kopen, en dan noem ik maar een klein voorbeeld, zie je dat training in bewustwording dus effect heeft. Ik heb dat gevoel dus zelf niet. Zie het als een vorm van aandacht en elk mens vindt het prima om aandacht te krijgen. Het voordeel is dat ook ouderen door kinderen onderwezen kunnen worden. Kinderen zijn in staat het goede voorbeeld te geven en in de praktijk te brengen wat ze hebben geleerd en waar ze achter staan. Dat is een enorm verschil met decennia geleden, weet je. Over de hele wereld werd er in traditionele kaders gedacht, ook op Curaçao.” Hij hoopt een bijdrage te kunnen leveren aan een omslag. “Kinderen moeten integreren. Op die manier kunnen ze overleven in de steeds sneller wordende maatschappij.”

Heeft De Lira ook gedacht aan praktijklessen? Tenslotte zijn boeken slechts theorie. “Op het moment ben ik bezig mensen te verzamelen die workshops op scholen gaan organiseren. Ik heb ook nagedacht over een bezoek aan de waterfabriek. Maar ook hier is geld mee gemoeid. De eerste vraag is: hoeveel scholen willen er mee doen? Dat is even het belangrijkste. Weet je wat ik aardig zou vinden? Dat de ontwikkelde creativiteit en ambities van de kinderen aangewend worden om mee te denken in de maatschappij. Het CTB is bezig met het project ‘Dushi Kòrsou’. Die kinderen zouden veel input kunnen geven bij het ontwikkelen van flyers, folders, bij een tv-spot. Stel dat het CTB erop inspringt en gebruik maakt van die creativiteit en ambitie? Dát zou ik zo gaaf vinden!”

De Lira is al bezig met een tweede reeks, een nieuw project. “Dat zal gaan over veiligheid. Preventief nadenken over veiligheid zal ook de verzekeringsmaatschappijen goed doen, maar ik zoek nog sponsors voor dit nieuwe thema.”

Ik schiet in de lach bij deze hoorbare hint. Het wekt geen verbazing dat er inmiddels contact is gelegd met de twee grootste maatschappijen op het eiland. De Lira houdt van doorpakken...

Kinderen leren van kinderen

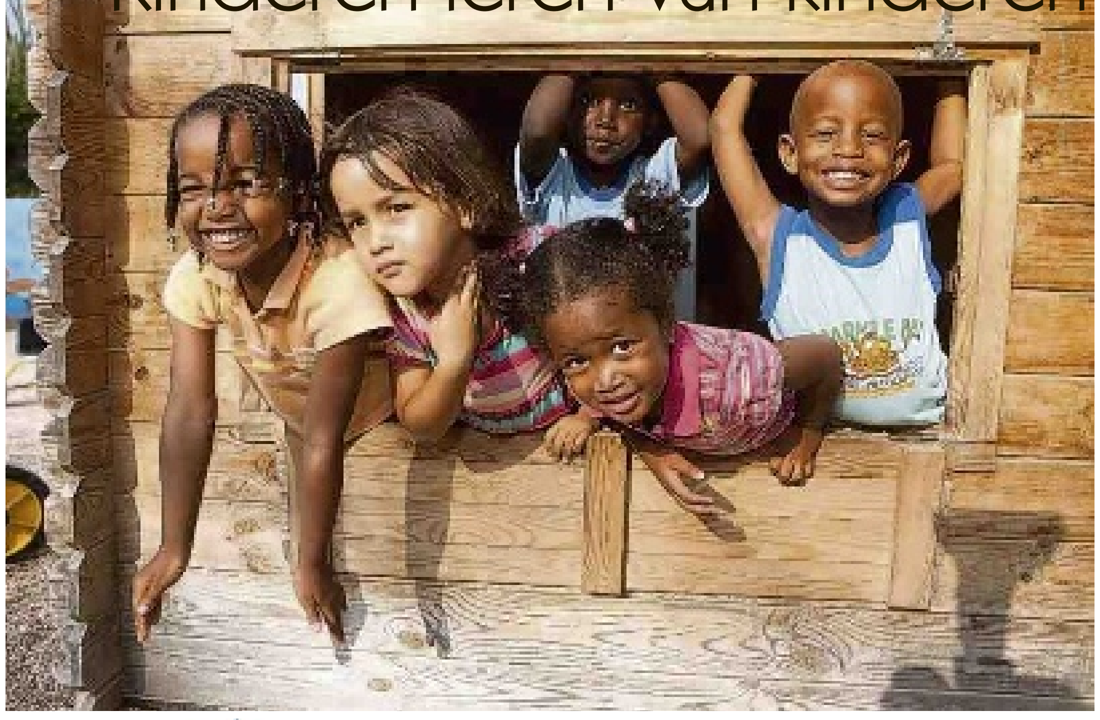

Bij Fundashon Tuma mi Man besteden we veel aandacht aan de selectie van goede pedagogen. Maar niet alleen de pedagogen zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en educatie van de kinderen. Kinderen hebben onderling ook veel invloed op elkaar. Vaak wordt hier vooral negatief naar gekeken, bijvoorbeeld omdat kinderen thuis komen met een lelijk woord dat ze van een ander kind hebben geleerd, of omdat ze met vriendjes samen kattekwaad hebben uitgehaald. Maar kinderen leren ook veel goede dingen van elkaar. Denk bijvoorbeeld aan hoe kinderen bij een teamsport of spel elkaar motiveren om het beste uit zichzelf en elkaar te halen.

Aan elkaar optrekken

Een derde van de kinderen bij Tuma mi Man komt uit een arm milieu. Andere kinderen komen juist uit een redelijk of zeer welgesteld milieu. Deze mix van arm en rijk maakt Tuma mi Man uniek. Bij Tuma mi Man ontstaan vriendschappen waarbij kinderen leren dat het niet uitmaakt waar je vandaan komt of wat voor werk je ouders doen. Het gaat om wie je bent. En zowel de armere als rijkere milieus hebben hun eigen positieve en negatieve invloed op het kind. Kinderen van welgestelde gezinnen kennen vaak meer succesvolle rolmodellen en worden over het algemeen intensiever gemotiveerd en geholpen om hun cognitieve en motorische vaardigheden te ontwikkelen. Minderbedeelde kinderen worden op hun beurt weer meer gestimuleerd om zelfstandig te zijn en om creatief om te gaan met de beperkte middelen die ze tot hun beschikking hebben. Door deze kinderen met verschillende sociale achtergronden met elkaar in contact te brengen, ontstaan er vriendschappen waarbij de kinderen zich aan elkaars kwaliteiten kunnen optrekken.

Kids 4 Planet

Ook als het gaat om milieubewustzijn kunnen kinderen elkaar stimuleren. Uiteraard is het allereerst heel belangrijk dat we als volwassenen het goede voorbeeld geven. Dit doen we bijvoorbeeld door geen afval op straat of in de mondi te gooien en door goed voor planten en dieren te zorgen. Maar kinderen willen ook graag weten waarom dit allemaal zo belangrijk is.

Wanneer je milieubewustzijn bij kinderen wilt stimuleren moet je er daarom achter zien te komen wat dit voor hen werkelijk interessant en relevant maakt. Wanneer je daar samen met hen achter bent gekomen, kunnen zij dit zelf het beste aan hun leeftijdsgenootjes uitleggen. Kinderen begrijpen andere kinderen namelijk vaak beter. Ze kunnen op een heel heldere manier iets aan elkaar uitleggen, vaak beter dan dat volwassenen het kunnen, omdat ze zich beter in de denkwijze van andere kinderen kunnen verplaatsen. Dit laatste is het uitgangspunt van 'Kids 4 Planet', een Tuma mi Man-project waarbij een groepje basisscholieren zich onder begeleiding van Tuma mi Man-pedagogen verdiept in thema's rond natuurbehoud. Uiteindelijk is het de bedoeling dat ze op scholen aan andere kinderen gaan vertellen waarom het belangrijk is om goed voor onze planeet te zorgen. Tijdens dit project leren de kinderen niet alleen veel over het belang van natuurbehoud, maar maken ze zich ook vaardigheden eigen zoals samenwerken, onderzoeken, organiseren en presenteren. Meer informatie over Kids 4 Planet volgt binnenkort op de Facebook-pagina van Fundashon Tuma mi Man.

Tuma mi Man

Tuma mi Man is een kinderdagverblijf, dat behalve reguliere opvang ook sociale opvang biedt aan minderbedeelde kinderen uit de achterstandswijken in de omgeving Parera. Voor meer informatie over Tuma mi Man: info@tumamiman.com / +5999 4659200, of op facebook: www.facebook.com/FundashonTumaMiMan

Ir. Bertine Vermeer is office-manager en innovatie-deskundige bij Tuma mi Man.

Beroep onder de loep

'Ik kan het niet uitleggen'

In de rubriek 'Beroep onder de loep' vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Hans Kelders. Hij is meubelmaker en eigenaar van meubelmakerij Tuzepla op Noord-Scherpenheuvel.

Tekst: Roxanne Martha

Wat houdt je beroep in?

"Tuzepla is een afkorting van 'Tussen zes planken'. Het bedrijf begon oorspronkelijk met het vervaardigen van grafkisten. Gaandeweg zijn we ook keukenkasten en complete keukens, slaapkamerkasten, badkamerkasten en kantoorinrichtingen gaan maken. Klanten kunnen bij ons terecht voor allerlei houten meubels in standaardmodel of op maat. We leveren zowel aan particulieren als projectontwikkelaars en aannemers. Nadat een klant ons vertelt wat hij zou willen, maken wij een werktekening en een offerte. Wanneer dit geaccordeerd is, stellen we een materiaalstaat en een zaagschema op. Hiermee kunnen de jongens inde werkplaats aan de slag. We leveren het werk kant en klaar af, dus ook met de gewenste eindkleur."

Hoe lang doe je dit werk?

"Eigenlijk vanaf toen ik klein was. In Nederland woonde ik toen in de buurt van een meubelmakerij en ging ik daar toen al elk vrij moment dat ik had werken. Ik deed toen vooral het schuurwerk. Omdat ik het werk in de meubelmakerij zo leuk vond, heb ik na de basisschool de opleiding Its-meubelmaker gevolgd. Ik ben daarna een tijdje gaan werken, maar merkte dat ik iets meer wilde. Toen heb ik op de avondschool de lerarenopleiding gedaan. Daarna heb ik een paar jaar in Utrecht lesgegeven. In 1987 ben ik naar Curaçao gekomen waar ik tot 1990 op de Technische School St. Jozef les heb gegeven in fijnhoutbewerking. Ik ben toen weer naar Nederland gegaan, maar kon niet meer wennen aan het leven in Nederland, dus keerde ik in 1994 weer terug naar Curaçao. Vanaf toen heb ik onder meer bij de Pabo en de Ago lesgegeven en begon ik aan huis met het meubelmaken in mijn vrije tijd. Maar gezien de groeiende vraag werd de ruimte thuis te klein en zijn we hier op Scherpenheuvel in de loods begonnen. In 2010 ben ik gestopt met lesgeven om me volledig met het meubelmaken bezig te houden."

Wat zijn de minder leuke kanten aan je werk?

"Zo nu en dan kan er een hoge werkdruk zijn. We hebben altijd meerdere orders en soms zit er iets speciaals bij zoals een grafkist in een speciale kleur. Er kan van alles misgaan bij de werkplaats waardoor er een risico is dat die speciale order niet op tijd geleverd kan worden. Die spanning kan soms vervelend zijn. Mensen die niet in het vak zitten, gaan ervan uit dat het schuurwerk het vervelendste deel is van het werken met hout maar het is eigenlijk het belangrijkste. Als het schuurwerk niet perfect is gedaan, heeft het gevolgen voor het aanbrengen van de verf. Het eindproduct is dan ook niet mooi."

Waarom is meubelmaken het leukste werk dat er is?

"Wanneer een meubelstuk klaar is, dan ben ik heel trots dat ik dat samen met mijn team heb kunnen creëren. Maar dat geldt volgens mij voor iedereen die een beroep uitoefent. Ik vind het zeker het leukste werk dat er is en ik doe het al heel lang, maar ik kan eigenlijk niet omschrijven waarom het het leukste werk is. Voor mij persoonlijk geeft het veel voldoening dat ik nog steeds jongeren in het vak kan opleiden hoewel ik geen les meer op school geef. Er zijn twee voormalige leerlingen van mij in dienst bij Tuzepla en verder hebben we regelmatig stagiaires."

Wat was je graag geweest als je geen meubelmaker was?

"In mijn jonge jaren ben ik een tijdje misdienaar geweest. Toen heb ik ook overwogen om priester te worden. Maar dat is heel lang geleden en het is heel anders gelopen."

Bestemming Curaçao

'Hechte vriendschap'

Naam: Michael Fraai
Komt uit: Boston, Verenigde Staten
Business or Pleasure?: Pleasure
Aantal dagen: 14
Verblijft bij: Ouders

Tekst: Roxanne Martha

Michael Fraai vertrok in 1988 vanuit Curaçao naar de Verenigde Staten, waar hij eerst in New Orleans bio chemical engineering studeerde. Daar behaalde hij zijn bachelor om vervolgens in Connecticut zijn masters te behalen. Nu woont hij in Boston en werkt daar als medisch ingenieur bij een ziekenhuis.

"Het leven in Amerika is anders, maar het bevalt goed", vertelt Michael. "Er zijn vele faciliteiten die het leven gemakkelijk maken. Zo kan je tot 11 's avonds nog naar de supermarket. Je leert je aanpassen aan de gewoontes en de levensstijl daar, maar het wordt nooit 100 procent je thuis. Hoewel ik al 25 jaar in Amerika woon, houd ik nog heel erg van Curaçao en kom ik er graag naartoe. Ik kom elk jaar minstens twee keer op vakantie. De feestdagen in december zijn een vaste periode geworden om hier te komen. De andere bezoeken hangen heel erg af van waar ik zin in heb. Zo kwam ik vroeger regelmatig met de carnavalsperiode, zodat ik mee kon lopen in de carnavalsoptocht. Nu ben ik op het eiland vanwege de verjaardag van mijn moeder. Zij viert dit jaar haar 75e verjaardag. Zelf vier ik mijn 44e verjaardag. Mijn vriendin Yulemny ken ik nu vier jaar en ze komt al drie jaar met veel plezier met me mee naar Curaçao."

"Wanneer we hier zijn, doen we niet bijzonder veel. Zo nu en dan naar het strand en verder veel tijd doorbrengen met familie en vrienden. Dat vind ik zo leuk van Curaçao: Als ik hier ben dan zitten we in een mum van tijd gezellig met een groepje vrienden te kletsen. Dat gaat vanzelf. In Amerika gaat zoiets nooit zo spontaan. Het moet altijd vooraf gepland worden. Maar volgens mij heeft het ook te maken met het soort vriendschap. In Amerika heb ik ook vrienden, maar op de een of andere manier is het een minder hechte band vergeleken met de vrienden die ik hier heb. Dat zijn mensen met die ik van school en mijn zwemclub Sitoc nog ken. Het zijn mensen met wie ik lief en leed deel. Dat maakt het ook zo bijzonder om vaak terug te komen naar Curaçao."

Fiscaal beleid Aruba

De Expatregeling

Recent hebben wij enkele wijzigingen in de Arubaanse belastingwetgeving besproken. In deze aflevering zullen we uit de doeken doen hoe de nieuwe Expatregeling werkt en hoe deze regeling voor u eventueel voordelig uit kan pakken.

Tekst: Geert Weber en Jordi van den Heiligenberg

Waarom de Expatregeling?

Uit de Sociale Dialoog is gebleken dat om een duurzame, gediversifieerde en innovatieve economie op te bouwen er arbeidskrachten nodig zijn die op de Arubaanse arbeidsmarkt niet of beperkt aanwezig zijn. Het gaat om hoogwaardige arbeidskrachten die een specifieke deskundigheid bezitten.

Wie is de expat?

De expat is een werknemer die vanuit het buitenland op Aruba komt wonen en werken. In principe komt deze werknemer voor een tijdelijke periode naar Aruba. Na afloop van de werkzaamheden zal deze persoon (meestal) weer terugkeren naar zijn/haar land van herkomst. Het kan ook zo zijn dat het zo goed bevalt op Aruba dat de expat graag op Aruba wil blijven wonen.

Kansen: De Expatregeling

Omdat de expat bij een tijdelijke uitzending naar het buitenland kosten zal maken die hij normaal gesproken (in de situatie dat hij niet naar het buitenland vertrekt) niet maakt, is er een aantal fiscale voordelen verbonden aan deze situatie.

Voordelen:

- Algemene belastingvrije vergoeding tot maximaal 15.000 florin per jaar (hierover hoeft geen loonbelasting te worden afgedragen);
- Belastingvrije vergoeding voor schoolgaande kinderen tot maximaal 25.000 florin per jaar per kind (hierover hoeft geen loonbelasting te worden afgedragen);
- Belastingvrije huurvergoeding tot maximaal 2.500 florin per maand (hierover hoeft geen loonbelasting te worden afgedragen);
- Eenmalige brutering van het salaris (per saldo hoeft er minder loonbelasting te worden afgedragen).

Voorwaarden

Om in aanmerking te komen voor de Expatregeling dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan:

- De expat dient 5 jaar in het buitenland te hebben gewoond voordat de expat op Aruba komt te wonen/werken;
- Daarnaast dient de expat in het bezit te zijn van een geldige werk- en verblijfsvergunning;
- De expat dient een specifieke deskundigheid te bezitten;
- Er geldt een minimum inkomensvereiste van 150,000 florin per jaar.

Duur van de regeling

- De voordelen gelden in principe voor een periode van vier jaar. In deze periode zal de expat een lokale werknemer op moeten leiden (counter part-beleid); het is de bedoeling dat na een periode van vier jaar de lokale werknemer de positie van de expat kan overnemen).
- Indien er na vier jaar geen lokale werknemer beschikbaar is met een gelijkwaardige deskundigheid, dan kan de Expatregeling (op schriftelijk verzoek) worden verlengd met twee jaar.
- Is er op het moment van aanvragen van de regeling nog geen werk- en verblijfsvergunning, maar wordt wel voldaan aan de overige voorwaarden, dan geldt de regeling voor 1 jaar. Na 1 jaar dient de werk- en verblijfsvergunning ingediend te worden en verlenging voor periode van drie jaar te worden aangevraagd.

De aanvraag/formaliteiten

Werkgever en werknemer moeten een schriftelijk verzoek indienen bij de Arubaanse belastingautoriteiten. Bij dit verzoek dienen de volgende documenten te worden toegevoegd:

- Diploma's;
- Werk- en verblijfsvergunning;
- Arbeidscontract;
- Curriculum Vitae;
- Overzicht van alle toegekende vergoedingen.

Het verzoek dient binnen vier maanden na de eerste werkdag ingediend te worden bij de Belastingdienst. De belastingdienst heeft twee maanden om te beslissen of de werknemer in aanmerking komt voor de expatvoordelen. Deze termijn kan met twee maanden worden verlengd door de belastingdienst.

De Expatregeling

Er zijn arbeidskrachten nodig die op de Arubaanse arbeidsmarkt niet of beperkt aanwezig zijn om een duurzame, gediversifieerde en innovatieve economie op te bouwen. Het gaat om hoogwaardige arbeidskrachten die een specifieke deskundigheid bezitten. Met deze regeling wordt de mogelijkheid gegeven om op een fiscaal vriendelijke manier, voor de werkgever en/of de werknemer, deze arbeidskrachten aan te trekken uit het buitenland.

Volgende week de overige nieuwe fiscale regelingen op een rijtje gezet.

Geert Weber (links) en Jordi van den Heiligenberg zijn werkzaam als belastingadviseurs bij PwC Aruba.